

MILITÄRT FÖRSVAR I TILLVÄXT

Försvarets maktens årsredovisning 2019

Bilagor 1-3

FÖRSVARSMAKTENS ÅRSREDOVISNING 2019

Bilagor 1-3

Denna årsredovisning publiceras även på Försvarmaktens hemsida (www.forsvarsmakten.se)

Försvarmaktens årsredovisning 2019. FM2018:20355:12

Bilaga 1 Personalberättelse, Bilaga 2 Materielberättelse, Bilaga 3 Krigsförbandens anslagsbelastning

Omslagsbild/Framsida: Foto: Hampus Hagstedt /Försvarmakten.

(Markstridsskolan i Kvarn genomför vinterutbildning, med stöd av Försvarmaktens vinterenhet i Arvidsjaur.)

Omslagsbild/Baksida: Carl Sjöstrand/Försvarmakten.

(Inryckning till militär grundutbildning i Halmstad.)

Innehållsförteckning

Personalförsörjning	1
Inledning	1
Kompetensallokering	2
Hemvärn och frivillig personal	4
Hemvärn.....	4
Frivilliga försvarsorganisationer	7
Utbildning	8
Grundutbildning med värnplikt.....	8
Officersutbildning	11
Reservofficersutbildning.....	12
Jämställdhet och jämlikhet.....	14
Inledning	14
Arbetet med jämställdhetsintegrering	14
Arbetet med likabehandling och icke-diskriminering	15
Åtgärder för att öka andelen kvinnor	16
Arbetsmiljö	19
Sjukfrånvaro.....	19
Personalstatistik	21

Tabellförteckning

Tabell 1 Bemanningsläget per 2019-12-31	3
Tabell 2 Personal (antal) i hemvärnsförbanden	6
Tabell 3 Rekrytering till Hemvärdet	7
Tabell 4 Åldersfördelning på godkända elever från GU/F 2017-2019	8
Tabell 5 Utfall avseende grundutbildning med värnplikt	9
Tabell 6 Avbrott från grundutbildning	9
Tabell 7 Grundutbildning med plikt – kostnad per tjänstgöringsdag	11
Tabell 8 Antal studerande vid längre sammanhållande utbildningar	12
Tabell 9 Sjukfrånvaro	20
Tabell 10 Antal anställda per personalkategori per 2019-12-31	22
Tabell 11 Personalomsättning GSS/K	24
Tabell 12 Medelålder för anställd personal	24
Tabell 13 Personal som tjänstgjort utomlands 2019	28
Tabell 14 Andel YO som tjänstgjort utomlands	29

Figurförteckning

Figur 1 Åldersfördelning för yrkesofficerare	25
Figur 2 Åldersfördelning för yrkesofficerare uppdelat på kön	25
Figur 3 Åldersfördelning för reservofficerare	25
Figur 4 Åldersfördelning för reservofficerare uppdelat på kön	26
Figur 5 Åldersfördelning för civilanställda uppdelat på kön	26
Figur 6 Åldersfördelning för kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater samt sjömän uppdelat på kön	26
Figur 7 Åldersfördelning för tidvistjänstgörande gruppbefäl, soldater samt sjömän uppdelat på kön	27

Personalförsörjning

Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

FÅB, 3 kap

I denna bilaga redovisas Försvarmaktens personalförsörjningsarbete och resultatet av den under året genomförda verksamheten i förhållande till bl.a. målsättningarna i verksamhetsplanen för 2019 (FMVP 19). Utöver personalvolym och tillväxtfrämjande åtgärder redogörs för utbildningar som är av väsentlig betydelse för personalförsörjningen samt arbetet inom arbetsmiljö och jämställdhet. Avslutningsvis redovisas ytterligare detaljer avseende Försvarmaktens personal under avsnittet personalstatistik.

Inledning

Försvarmakten har under 2019 fortsatt arbeta med tillväxtfrämjande åtgärder kopplade till personalförsörjningen. Detta för att säkerställa utbildning och bemanning av organisationen för att successivt kunna öka krigsförbandens användbarhet och tillgänglighet och därmed bidra till förmågeuppbyggnaden. Internationellt fokus och förbandsinsatsernas storlek har minskat till förmån för ett stärkt nationellt försvar. Utvecklingen mot att fler värnpliktiga genomför grundutbildning ställer ökade krav på tillgänglig militär personal vid grundutbildningsförbanden. Behovet av ökad produktionskapacitet har resulterat i att Försvarmakten anställt civil personal på befattningar som inte nödvändigtvis kräver militär kompetens.

Antalet anställda yrkesofficerare har ökat jämfört med föregående tre år. Försvarmakten bedömer att ökningen utgör en första indikation på ett trendbrott. Ökningen är bland annat en följd av genomförda återanställningar av förtidsavgångna yrkesofficerare samt effekten av enskilda överenskommelser om att kvarstå i anställning efter ordinarie pensionsålder. Den organisatoriska målsättningen avseende specialistofficerare (SO/K) är inte uppnådd, samtidigt som antalet officerare (OFF/K) vid årets slut överstiger det uppsatta målet, vilket beror på organisationens historiska sammansättning från den tidigare befälsordningen. Dock har målet avseende antalet tidvis tjänstgörande officerare och specialistofficerare uppnåtts.

Jämfört med föregående år har antalet elever ökat vid de utbildningar som leder till officers- och specialistofficersexamen. Sammantaget har över 650 individer påbörjat någon av dessa utbildningar under året. Att inflödet till dessa utbildningar ökar är av särskild betydelse med anledning av det stora antalet officerare som går i pension under de kommande åren.

Under året har första utbildningsomgången med återaktiverad totalförsvarsplikt slutförts. Grundutbildningsomgång 2018/19 slutfördes i huvudsak under sommaren 2019 och gav möjlighet för de värnpliktiga att fortsätta sitt engagemang inom Försvarmakten. Jämfört med föregående år med frivillighet har andelen individer som valt ett fortsatt engagemang minskat, däremot är de till antalet fler än föregående år. Med grundutbildningsomgång 2019/20 uppnåddes målet avseende antal värnpliktiga som påbörjat grundutbildning. En försiktig ökning av andelen kvinnor har skett, men ökningen når inte upp till målsättningen.

Verksamhetsövergången med personal från Försvarets materielverk (FMV) har bidragit till en ökning med cirka 1 900 civila arbetstagare. Tillsammans med ytterligare åtgärder har antalet civila arbetstagare i Försvarmaktens organisation ökat successivt under hela året.

Antalet ingångna hemvärns- och frivilligavtal har fortsatt att minska vilket medför att målsättningen för året inte har uppnåtts. Dock har en viss ökning konstaterats i avtalsuppfyllnaden för aktiv tjänstgöring, vilket beror på att något fler soldater har övats 2019 jämfört med 2018.

I samband med årets lönerevision har lägstalönerna för gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS), officerare och specialistofficerare höjts.

Arbetet med likabehandling och icke-diskriminering har under året fokuserats på att utveckla förmågan att hantera kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier. En prioriterad åtgärd som vidtagits är tillsättningen av ett centralt verksamhetsstöd som benämns *Utredningsstöd ovälkommet beteende*.

Vidare har en kartläggning inom jämställdhetsintegrering av ordinarie styrdokument genomförts. Kartläggningen utgör ett viktigt underlag för vidareutveckling av styrning och uppföljning i Försvarmakten.

Kompetensallokering

Redovisningen ska innefatta en tabell där myndigheten redogör för sitt långsiktiga behov av personal, mål för 2019, inflöde och utflöde under året, tillgång vid årets slut samt hur personalen används i försvarsmaktsorganisationen.

Redovisningen ska omfatta såväl personalkategorier som befattningskategorier fördelat mellan kvinnor och män.

RB p 7
(del av)

I detta avsnitt redovisas hur den anställda personalen ur ett kompetensperspektiv använts i Försvarmaktens organisation. De befattningar som organisationen består av syftar till att säkerställa verksamhetens behov relativt myndighetens samlade uppdrag. Organisationens befattningskrav anger vilken personalkategori befattningen är avsedd för. Personalen är utifrån dess olika kompetenser indelad i personalkategorier. Ambitionen är att i största möjliga utsträckning matcha befattningskraven med personalkategorierna, det vill säga en ändamålsenlig kompetensallokering. Mål, statistik avseende antalet anställda och förekommande in- och utflöden redogörs för i kapitlet personalstatistik.

I och med verksamhetsövergången från FMV den 1 januari 2019 tillfördes organisationen drygt 2 200 befattningar varav 2 100 civila. Vid tidpunkten för verksamhetsövergången uppgick antalet vakanta civila befattningar till knappt 200 och ett femtontal för motsvarande militära befattningar. De militära befattningarna bemannades i huvudsak av officerare som i grunden redan hade anställning i Försvarmakten. Vid slutet av året uppgick vakanserna av de civila befattningarna till drygt 220 och för motsvarande militära befattningar till drygt 20. Det sammantagna vakansläget har under året ökat med cirka 1,4 procentenheter. Ökningen beror i huvudsak på intern och extern rörlighet med anledning av den omfattande organisationsförändringen. Försvarmakten bedömer, efter omständigheterna, att vakansläget är acceptabelt utan att göra avkall på fortsatta ansträngningar för ändamålsenlig rekrytering. De kompetenser som överfördes från FMV omfattade i huvudsak verkstadspersonal, upphandlings-, besluts- och beställarkompetens och förrådspersonal. Ytterligare redovisning avseende verksamhetsövergången återfinns i årsredovisningens huvuddokument i avsnittet som beskriver arbetet med ledning för ett starkare försvar.

Under året har tillväxtfrämjande åtgärder vidtagits i termer av hur kompetensresurserna allokeras i organisationen. Ändamålet är att i ökande utsträckning möjliggöra för den militära personalen att utföra arbetsuppgifter som oundgängligen kräver militär kompetens. För att åstadkomma ökad produktionskapacitet, som bland annat krävs för ökande grundutbildningsvolym, har ytterligare 600 civila medarbetare anställts. Detta utöver de befattningar som är avsedda för civilanställd personal som tillkom till följd av verksamhetsövergången. Även antalet befattningar för yrkesofficerare och gruppbefäl, soldater och sjömän har utökats.

Behov och tillgång per befattningskategori

Försvarmaktens organisation består av kravsatta befattningar som är indelade utifrån personalkategori. Kompetensallokeringen, det vill säga, hur personalkategorierna är fördelade per befattningskategori redovisas i tabell 1. Tabellens horisontella rader utvisar allokeringen av olika personalkategorier per befattningskategori och tabellens vertikala kolumner utvisar förekomsten av befattningskategorier per personalkategori. Exempelvis betyder värdet i första kolumnens andra rad att 2 224 personer ur personalkategorin officerare är placerade på befattningar för specialistofficerare (SO).

2019																		
Befattnings- kategori	Personal- kategori	Officerare			Specialistofficerare			Civila arbetstagare			GSS			Totalt			FM ORG Plan	Differens
		Antal	Andel (%)		Antal	Andel (%)		Antal	Andel (%)		Antal	Andel (%)		Antal	Andel (%)			
			Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		
OFF (OF 1-9)		3 534	7,2	92,8	290	8,3	91,7	116	32,8	67,2	40	12,5	87,5	3 980	8,1	91,9	3 900	80
SO (OR 6-9)		2 224	6,7	93,3	2 380	8,8	91,2	199	23,6	76,4	338	13,6	86,4	5 141	8,8	91,2	5 850	-709
CVAT		272	7,7	92,3	61	14,8	85,2	7 571	38,2	61,8	117	25,6	74,4	8 021	36,8	63,2	8 300	-279
GSS (OR 1-5)		39	10,3	89,7	107	9,3	90,7	85	41,2	58,8	4 596	10,5	89,5	4 827	11,0	89,0	6 850	-2 023
Övriga		124	12,1	87,9	71	9,9	90,1	162	37,7	62,3	386	16,8	83,2	743	19,9	80,1	0	743
Totalt		6 193	7,2	92,8	2 909	8,9	91,1	8 133	37,8	62,2	5 477	11,5	88,5	22 712	19,4	80,6	24 900	-2 188
2018																		
OFF (OF 1-9)		3 560	6,9	93,1	242	7,0	93,0	112	39,3	60,7	28	7,1	92,9	3 942	7,8	92,2	3 592	350
SO (OR 6-9)		2 332	5,5	94,5	2 185	9,2	90,8	186	20,4	79,6	261	8,8	91,2	4 964	7,8	92,2	5 231	-267
CVAT		290	9,3	90,7	46	19,6	80,4	5 128	40,6	59,4	115	30,4	69,6	5 579	38,6	61,4	5 344	235
GSS (OR 1-5)		53	17,0	83,0	102	6,9	93,1	71	35,2	64,8	4 650	10,3	89,7	4 876	10,7	89,3	6 628	-1 752
Övriga		144	10,4	89,6	52	9,6	90,4	183	41,5	58,5	296	14,9	85,1	675	20,7	79,3	0	675
Totalt		6 379	6,6	93,4	2 627	9,1	90,9	5 680	39,9	60,1	5 350	10,9	89,1	20 036	17,5	82,5	20 795	-759
2017																		
OFF (OF 1-9)		3 554	6	94	174	9	91	114	37	63	28	4	96	3 870	7	93	3 592	278
SO (OR 6-9)		2 505	5	95	2 069	9	91	173	24	76	181	9	91	4 928	7	93	5 231	-303
CVAT		344	10	90	50	12	88	4 890	41	59	105	25	75	5 389	38	62	5 344	45
GSS (OR 1-5)		50	8	92	89	8	92	93	28	72	4 706	10	90	4 938	10	90	6 628	-1 690
Övriga		180	12	88	55	9	91	180	40	60	247	18	82	662	21	79	0	662
Totalt		6 633	6	94	2 437	9	91	5 450	40	60	5 267	10	90	19 787	17	83	20 795	-1 008

Tabell 1 Bemanningläget per 2019-12-31

Personalkategorin specialistofficer infördes 2008. Från och med 2014 anpassades organisationen till att även bestå av befattningskategorin SO (OR 6-9). I samband med detta valde Försvarmakten att långsiktigt omhänderta matchningen mellan befattningskategori och personalkategori genom förväntat inflöde från de grundläggande officersutbildningarna. Sedan dess finns en viss frivillighet i att byta personalkategori från officer till specialistofficer i samband med bemanning av specialistofficersbefattning. En officer kan således vara placerad på en befattning tillhörande befattningskategori SO (OR 6-9) utan att ändra tillhörighet i personalkategori. Detta är en historisk förklaring till de obalanser som framkommer i tabell 1.

Det inledningsvis stora antalet officerare på specialistofficersbefattningar minskar successivt. En bidragande anledning är att antalet årligen examinerade specialistofficerare väsentligt överstiger antalet examinerade officerare vilket är i enlighet med målsättningen. Ytterligare en bidragande anledning är den proportionellt större andelen officerare som går i pension. Detta innebär på sikt att personalkategorin officerare i ökande utsträckning kommer att överrensstämma med det behov som är uttryckt i befattningskategorin OFF (OF 1-9). Motsvarande resonemang gäller för personalkategorin specialistofficerare.

Förändring i matchningsgrad per befattningskategori

Förändring i matchningsgrad är ett mått beräknat på andel som redovisar i vilken utsträckning en befattningskategori bemannas av motsvarande personalkategori. Matchningsgraden beror av den volym som ges av Försvarmaktens organisationsplan. Underlaget för beräkning av matchningsgraden för den kontinuerligt tjänstgörande personalen är hämtad ur tabell 1.

Befattningskategori OFF (OF 1-9)

Matchningsgraden för OFF-befattningar uppgick vid årets slut till 90 procent vilket innebär att officersbefattningarna i huvudsak är bemannade av officerare. Relativt 2018 är matchningsgraden lägre. Det organisatoriska behovet av OFF (OF 1-9) har höjts från 3 592 under 2018 till 3 900 under 2019. Den icke-matchande andelen utgörs främst av specialistofficerare och civilanställda. Eftersom tillgången på officerare är högre än det organisatoriska behovet innebär det att officerare i relativt stor utsträckning även bemannar specialistofficersbefattningar. Befattningskategorin är fullt bemannad.

Befattningskategori SO (OR 6-9)

Matchningsgraden för SO-befattningar uppgick vid årets slut till 40 procent vilket är en minskning med cirka två procentenheter relativt 2018. Det organisatoriska behovet av SO (OR 6-9) har höjts till 5 850 jämfört med 5 231 för 2018, bland annat beroende på att tidigare OFF-befattningar konverterats till SO utifrån trebefälssystemets krav. Den icke-matchade andelen (60 procent) består till mer än 80 procent av officerare vilket i huvudsak beror på ovan beskriven organisationsförändring. I många av fallen har officerare med bakgrund i tidigare befälsordningar rätt kompetens för de SO-befattningar de är placerade på, men alltså tillhörande personalkategorin officerare. I befattningskategorin SO (OR 6-9) är cirka 88 procent bemannad.

Befattningskategori GSS (OR 1-5)

Matchningsgraden för GSS-befattningar uppgick till 67 procent vilket är något lägre än 2018 års utfall. Att matchningsgraden är förhållandevis låg beror i första hand på att tillgången på gruppbefäl, soldater och sjömän är lägre än det organisatoriska behovet. Därtill har behovet höjts med 222 GSS-befattningar jämfört med 2018. Den icke-matchade andelen utgörs främst av vakanser samt att erfarna GSS bemannar specialistofficersbefattningar eller befattningar avsedda för civilanställda. I befattningskategorin GSS är cirka 70 procent av befattningskategorin bemannad vid årets slut.

Befattningskategori CVAT (Civila arbetstagare)

Matchningsgraden CVAT-befattningar uppgick vid årets slut till drygt 91 procent vilket är en ökning relativt 2018 års utfall. Matchningsgraden bedöms som god. Det organisatoriska behovet av CVAT har ökat med närmare 3 000 befattningar. Den icke-matchade andelen beror i huvudsak på vakanser samt att CVAT bemannar befattningar avsedda för officer eller specialistofficer. Den förbättrade kompetensallokeringen bedöms till stor del bero på effekter av verksamhetsövergången och tillväxtfrämjande åtgärder. Totalt sett är drygt 96 procent av befattningskategorin bemannad.

Hemvärn och frivillig personal

Hemvärn

För att behålla oförändrad personalvolym inom hemvärnsförbanden jämfört med 2018 års nivå hade minst 2 932 nytecknade avtal krävts. Under året har 2 453 nya avtal tecknats, vilket är en ökning jämfört med 2018. På grund av årets nettoutflöde har det totala antalet avtal minskat från 21 223 till 20 744. För att nå målsatt personalvolym om minst 21 700 hemvärnssoldater, varav 6 100 rekryterade av de frivilliga försvarsorganisationerna (FFO), krävs utökade centrala, regionala och lokala rekryteringsåtgärder för att skapa ett ökat inflöde av individer som tecknar såväl hemvärnsavtal som frivilligavtal.

Inflödet till hemvärnsförbanden sker via tre vägar:

- Efter genomförd 4-7 månaders grundutbildning (GU)
- Tidigare grundutbildad/totalförsvarspliktig eller anställd personal
- Hemvärnsförbandens specialister som rekryteras och utbildas av FFO

Den viktigaste rekryteringskanalen för Hemvärnet, som är gemensam i hela Försvaretsmakten, är relationshanteringssystemet *Mitt Försvaretsmakten* vilket är ett stöd för att hantera och följa upp intresseanmälningar och ansökningar. De utbildningsinsatser som påbörjades 2018 har fortsatt under 2019 vilket bidragit till ett ökat antal licensierade användare i relationshanteringssystemet. Både *Mitt Försvaretsmakten* och rekryteringsprocessen har utvecklats under året. Det förra syftar till att identifiera och tydliggöra ansvarsområden

för hemvärnsförbanden, utbildningsgrupperna och organisationsenheter samt fastställa en gemensam arbetsprocess och identifiera onödiga ledtider i rekryteringsprocessen.

Det senare utvecklingsarbetet syftar till att effektivisera rekryteringsprocessen genom att tidigarelägga avtalstecknande för all personal från FFO som är under utbildning. Den mest påtagliga bristen i nuvarande process är att avtal tecknas först efter slutförd utbildning, vilket ökar risken för att Hemvärdet tappar personal under utbildning, minskar effektiviteten samt försvårar krigsplaceringen av de blivande hemvärnssoldaterna och specialisterna. Utvärdering av pågående utvecklingsarbeten sker i början av 2020.

För att underlätta rekrytering och tillvarata civil kompetens har Rikshemvärnschefen granskat Hemvärdets utbildningar och skapat möjligheter att validera civil kompetens för att bättre tillgodose hemvärnsförbandens behov.

Utfallet i föregående års medarbetarundersökningen (FM VIND), med särskild vikt på svaren avseende frågeställningar inom värdegrundområdet, har under 2019 medfört att Hemvärdet genomfört en jämställdhets- och värdegrundskonferens, *Operation soldatvärde*. Konferensen genomfördes som ett led i att fördjupa kunskapen om samt omhändertar identifierade utvecklingsområden relaterade till värdegrundsfrågor. Konferensen, vid vilken 93 procent av hemvärnsbataljonerna var representerade, har stärkt medinflytandet och förbandsandan inom Hemvärdet och bidragit till ökad kunskap om jämställdhet och värdegrund. Under 2019 har även personal vid Hemvärdets stridsskola utbildats inom värdegrundsområdet i syfte att tydligare kunna inkludera dessa frågeställningar i kursplaner och utbildningar.

Med anledning av resultatet från medarbetarundersökningen har Rikshemvärnschefen under 2019 formulerat målsättningen för Hemvärdet 2025: *”Ett jämställt hemvärn med ökad mångfald som efterlever värdegrunden och som har samma status som övriga i Försvarmakten”* vilket ska genomsyra framtida verksamhetsplanering och genomförande de kommande åren. Rikshemvärnschefen har därför uppdragit åt samtliga hemvärnsbataljonschefer att med stöd i undersökningen ta fram de tre viktigaste frågorna som respektive bataljon avser arbeta med framgent, tillsammans med handlings- och genomförandeplan samt att redovisa dessa.

I syfte att synliggöra Hemvärdet och hemvärnssoldaterna på deras civila arbetsplatser genomfördes aktiviteten *Uniform-på-jobbet-dagen* för första gången den 29 maj 2019. Försvarmakten bedömer genomförandet som lyckat både på arbetsplatserna och i media.

Medinflytandet är centralt inom Hemvärdet och syftar till delaktighet och möjlighet för den frivillige att påverka och utveckla verksamheten. Rikshemvärnsting har genomförts under året där bland annat fler än 150 förslag från enskilda hemvärnssoldater har behandlats i syfte att förbättra verksamheten.

Personal i hemvärnsförbanden

Totala antalet tecknade hemvärns- och frivilligavtal uppgick per årsskiftet till 20 744 relativt målsättningen om minst 21 700 avtal, vilket är en minskning med 2,3 procent jämfört med 2018. Antalet aktiva hemvärnsavtal uppgick till 15 304. Vid årets slut uppgick antalet frivilligavtal till 3 426 relativt målsättningen om 6 100. Såväl antalet frivilligavtal som hemvärnsavtal har minskat mot föregående år. Av de 20 744 hemvärns- och frivilligavtalen är 2 014 vilande vilket innebär att soldaten inte deltar i övningar. Avtalsuppfyllnaden, det vill säga hur stor andel av de aktiva avtalen som deltagit i avtalsövningar och uppnått det antal tjänstgöringsdygn som avtalats, uppgick till 64 procent vilket är en ökning jämfört med 2018. För Hemvärdet totalt är medelåldern 43 år, 41 år för kvinnor och 43 år för män. Andelen kvinnor uppgår till 13 procent, vilket är oförändrat jämfört med 2018.

Personal	2019					2018					2017					Not
	Planering (FMVP 2020)	Antal	Andel		Medelålder	Planering (BU mot 2020)	Antal	Andel		Medelålder	Planering (BU mot 2020)	Antal	Andel		Medelålder	
			Kvinnor	Män				Kvinnor	Män				Kvinnor	Män		
Antal aktiva hemvärnsavtal		15 304	6%	94%			15 594	6%	94%			15 869	6%	94%		
Antal aktiva frivilligavtal		3 426	41%	59%			3 494	42%	58%			3 448	43%	57%		
Antal vilande avtal		2 014	18%	82%			2 135	18%	82%			2 422	16%	84%		
Totalt	21 700	20 744	13%	87%	43	21 700	21 223	13%	87%	43	21 700	21 739	13%	87%	42	1
Andel fullgjorda aktiva avtal		64%	63%	64%			62%	62%	62%			66%	62%	62%		

Tabell 2 Personal (antal) i hemvärnsförbanden

- I tabellen redovisas en utökad detaljeringsgrad, jämfört med motsvarande tabell i tidigare årsredovisningar, för att ge en mer heltäckande bild av personalläget i Hemvärnet. Rubrikerna *Antal vilande avtal* och *Andel fullgjorda aktiva avtal* har tillkommit. Förändringarna medför att direkta jämförelser med motsvarande tabell i tidigare årsredovisningar inte kan göras. I samband med förändringarna har ny retroaktiv data tagits fram för att kunna ge historiska jämförelser varvid mindre differenser (<1 %) har uppkommit, relativt utfall för 2017 och 2018. Differenserna bedöms i huvudsak bero på efterregistreringar och rättningar i databasen.

Rekrytering till Hemvärnet

För de som varit intresserade att frivilligt söka till Hemvärnets grundutbildning under andra halvåret har antalet bokningsbara provningsplatser varit en begränsande faktor, speciellt under senare delen av respektive inskrivningsperiod. Det frivilliga intresset att fylla de 396 tillgängliga utbildningsplatserna har inte varit tillräckligt stort. Totalt under året har endast 270 värnpliktiga påbörjat grundutbildning, vilket visar på behovet av utökad och förändrad personalförsörjning där Hemvärnet får större möjligheter till rekrytering av totalförsvarspiktiga för att långsiktigt säkra behovet av personal. Hemvärnets grundutbildning har dock uppfattats som positiv av de värnpliktiga. Antalet hemvärnsavtal som tecknats med värnpliktig personal efter genomförande av Hemvärnets grundutbildning uppgick vid årets slut till 104 avtal. Totalt har 145 hemvärnsavtal under 2019 tecknats med totalförsvarspiktig personal i samband med att de avslutat GU i Försvarmakten inklusive Hemvärnets grundutbildning.

Nyrekryteringen till Hemvärnet uppgick till 2 453 personer under 2019, vilket är en ökning med tolv procent jämfört med 2018. Av de nyrekryterade hänförs 1 346 (55 procent) till gruppen med tidigare militär grundläggande utbildning (MGU)/värnplikt. Rekryteringen av specialister från FFO kvarstår på en nivå som endast medför att den aktuella vakanssituationen på dessa befattningar bibehålls, trots att den har ökat med 25 procent (774 nya avtal). Rekryteringen från GU i Försvarmaktens inklusive Hemvärnets grundutbildning (145 individer) samt tidigare anställda i Försvarmakten som tecknat hemvärnsavtal direkt i anslutning till avslutad anställning (188 individer) står för 13 procent av årets totala rekrytering. Under perioden har 276 hemvärnsavtal sagts upp i samband med att hemvärnssoldaterna anställts i Försvarmakten. Sammantaget under 2019, likt de senaste åren, har totala antalet uppsagda avtal under året ökat och nettorekrytering varit lägre än de cirka 2 900 personer som krävts för att hålla personalvolymen oförändrad.

Tillgången på personal i Hemvärnets enskilt mest betydelsefulla rekryteringsgrupp, de med tidigare MGU/värnplikt, begränsas av att Hemvärnet främst rekryterar med tyngdpunkt i en mångårig eftersläpning efter slutförd militär grundutbildning. Tillgången i gruppen tidigare MGU/värnpliktiga minskar över tiden och snittåldern är ökande vilket är en konsekvens av den reducering av värnpliktvolymerna som genomfördes under 2000-talet samt att värnplikten lades vilande år 2011. Dessa förändringar i rekryteringsunderlaget har inte fullt ut kunnat kompenseras av den rekryteringsvolym som är hänförlig till GU i Försvarmakten och hemvärnet samt tidigare anställda i Försvarmakten. Genomsnittsåldern på nyrekryteringar uppgick 2019 till 37 år, d.v.s. endast sex år lägre än totala genomsnittsåldern i Hemvärnet. Den nu återinförda totalförsvarspikten, med ökande grundutbildningsvolym och rekryteringsmöjligheter, utgör en önskvärd breddning av rekryteringsunderlaget. Totalförsvarspikten tillsammans med en växande organisation ger bättre förutsättningar för ändamålsenlig

avkastning till Hemvärnet. Bedömningen är dock att det kommer att ta många år innan de förväntade effekterna uppstår.

	2019	2018	2017	Not
Direkt från grundutbildning	145	69	163	1
Från de frivilliga försvarsorganisationerna	774	617	649	
Av anställda i Försvarmakten	188	228	236	
Från MGU och tidigare vpl inkl. tidigare anställda i Försvarmakten	1 346	1 347	1 307	
Avslutade avtal - fortsatt anställning i Försvarmakten	276	334	321	
Avslutade avtal - ej fortsatt anställning i Försvarmakten	2 656	2 368	1 968	
Totalt antal antagna	2 453	2 186	2 355	
Nettorekrytering	-479	-516	66	

Tabell 3 Rekrytering till Hemvärnet

1. Tabellen har utökats med en utflödesvariabel och en förnyad beräkning av de ingående posterna för att redovisa hela rekryteringsläget för Hemvärnet, såväl rekryterad personal som avslutade avtal har gjorts. Syftet med förändringen är att tydligare belysa utmaningarna med en, över tiden, otillräcklig nettorekrytering för att möta den personella målsättningen. I samband med förändringarna har ny retroaktiv data tagits fram för att kunna ge historiska jämförelser varvid mindre differenser har uppkommit, relativt det som redovisats i motsvarande tabell i årsredovisningarna 2017 och 2018. Historiska jämförelser ger därför inte en fullständigt rättvisande bild. Differenserna bedöms i huvudsak bero på efterregistreringar och rättningar i databasen

Frivilliga försvarsorganisationer

Försvarmakten ska redovisa hur de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet har bidragit till utvecklingen av den operativa förmågan under 2019.

RB p 7
(del av)

I förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet är 18 FFO förtecknade. Dess huvudsakliga syfte är att rekrytera och utbilda frivilliga med avtal till befattningar knutna till Försvarmaktens krigsförband men även till andra uppgifter inom totalförsvaret. FFO har ett bemanningsansvar för 6 100 av Hemvärnets specialistbefattningar i krigsorganisationen. De frivilliga försvarsorganisationerna har under året bedrivit ungdomsverksamhet, totalförsvarsinformation samt så kallade *Military weekends*.

Av de 18 FFO är det 15 som har uppdrag från Försvarmakten att bedriva utbildning inom det specialistkompetensområde som respektive organisation besitter t.ex. förplägnadstjänst, sjukvård, radiokommunikation, hundtjänst och MC-ordonnanstjänst. Förutsättningen för att teckna avtal är att genomgå grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) följt av grundläggande befattningsutbildning. En individ kan även gå direkt mot grundläggande befattningsutbildning i det fall grundutbildning lägst motsvarande GU-F har genomförts. Vid 19 tillfällen har det genomförts GU-F, vilka haft en bred geografisk spridning på 18 olika platser i landet med en jämn könsfördelning vid samtliga utbildningstillfällen. Under 2019 slutförde 486 deltagare GU-F med godkänt resultat vilket är lägre än den uttryckta målsättningen om 650 godkända deltagare. Årets utfall är trots detta väsentligt högre relativt genomsnittet sedan 2017.

Med en hög andel kvinnor som genomför GU-F och *Military weekends* bedöms förutsättningarna vara goda för att fler kvinnor väljer att engagera sig i Försvarmakten, vilket ligger i linje med Försvarmaktens jämställdhetsmål. Genom de *Military weekends* som har genomförts så bedömer FFO att detta främjar Försvarmaktens rekrytering. Andelen kvinnor som deltagit i *Military weekends* uppgick till 46 procent.

FFO har genomfört totalt 112 ungdomsutbildningar under året och engagerat cirka 5 900 ungdomar. Ungdomsverksamheten når ut till ett stort antal ungdomar och syftar till att skapa en ökad förståelse och en positiv bild för arbetet som genomförs inom Försvarmakten och totalförsvaret.

Försvarmakten har under året kvalitetssäkrat FFO utbildningar så att de och deras frivilliginstruktörer håller en fortsatt hög kvalitet i utbildningen. Som åtgärd för att öka vakansrekryteringarna till Hemvärnet och för att möta de behov av specialistavtal som FFO ska tillhandahålla har Försvarmaktens funktion för frivilligverksamhet

utökats. En ytterligare åtgärd för att förstärka verksamheten regionalt inför 2020 har varit att tillföra nio handläggartjänster fördelade på de olika militärregionerna.

Ålder/Könsfördelning	Andel		
	2019	2018	2017
18-25	27%	27%	31%
26-34	28%	29%	28%
35-44	24%	24%	23%
45-54	17%	16%	13%
55-60	3%	3%	4%
61-70	1%	1%	1%
Kvinnor	47%	53%	47%
Män	53%	47%	53%

Tabell 4 Åldersfördelning på godkända elever från GU/F 2017-2019

Utbildning

Försvarmaktens utbildningsverksamhet som redovisas i kommande tre underkapitel omfattar grundutbildning med värnplikt, utbildning för yrkes- och reservofficerskadetter (officersaspiranter), utbildning för anställda yrkes- och reservofficerare samt utbildning för civilanställda. Tillsammans med FFO genomförs utbildning riktad till frivillig personal.

Grundutbildning med värnplikt är nio till elva månader lång (för Hemvärnet fyra till sju månader) och syftar till krigsplacering. Målet att minst 4 400 ska ha påbörjat grundutbildning med värnplikt har uppnåtts under året (se tabell 6).

Utbildning som riktar sig till yrkes- och reservofficerskadetter samt anställda yrkes- och reservofficerare syftar till personalförsörjning och kompetensutveckling. Sammantaget är det per den sista december 2019 fler studerande vid Förvarshögskolans officersprogram (OP) och vid Försvarmaktens yrkes- och reservofficersutbildningar än något år sedan dessa utbildningar inrättades (se tabell 8).

Officersprogrammet försörjer Försvarmakten med kontinuerligt tjänstgörande officerare (OFF/K).

Grundutbildning med värnplikt

Försvarmakten ska redovisa antalet totalförsvarspliktiga som har påbörjat respektive slutfört grundutbildning med värnplikt. Av redovisningen ska även framgå avbrottsstatistik, orsakerna till avbrotten samt vidtagna och planerade åtgärder för att minska antalet avbrott.

RB p 7
(del av)

Under året har 4 500 individer påbörjat grundutbildningsomgång 2019/20 vilket innebär att målsättningen om minst 4 400 har uppnåtts. Andelen kvinnor uppgick till drygt 16 procent vilket är något högre jämfört med föregående år.

Av de 3 750 individer som påbörjade grundutbildning 2018 slutförde cirka 3 400 densamma vilket motsvarar en fullföljandegrad om drygt 90 procent. Andelen kvinnor som påbörjade respektive slutförde grundutbildning 2018/19 uppgick till 15,5 respektive 14,5 procent. Uppföljningar från utbildningsomgången visar att de värnpliktiga generellt sett är nöjda med såväl utbildning som befäl.

Händelse	Grundutbildning (GU)					Grundutbildning (GU)				Militär grundläggande utbildning (MGU)			
	2019					2018				2017			
	Planering (GU 19)	Antal	Andel		Medelålder	Antal	Andel		Medelålder	Antal	Andel		Medelålder
			Kvinnor	Män			Kvinnor	Män			Kvinnor	Män	
Påbörjat MGU										2 230	13%	87%	22
Slutfört MGU		0				1 727	13%	87%		1 306	15%	85%	22
Påbörjat GU	4 400	4 500	16%	84%	19,3	3 750	16%	84%	19,5				
Slutfört GU		3 547	15%	85%	19,3	338	32%	68%	19,5				

Tabell 5 Utfall avseende grundutbildning med värnplikt

I tabellen ovan redovisas antal totalförsvarspliktiga som påbörjat respektive slutfört grundutbildningen under ett kalenderår.

Av de som påbörjade GU under 2018, och av vilka merparten slutförde GU under 2019, har cirka 1 600 individer tagit någon form av vidare engagemang i Försvaretsmakten vilket motsvarar 43 procent. Detta är en lägre andel än under sista året med frivillighet då närmare 65 procent av de som påbörjade utbildningen tog någon form av vidare engagemang. Nettotillskottet av nyanställda ur grundutbildningsomgång 2018/19 är dock i paritet med sista frivilligåret eftersom ett större antal fullföljt utbildningen. Enkäter besvarade av de värnpliktiga har visat en något lägre vilja till fortsatt engagemang hos de som kallats genom plikt i jämförelse med de som sökt frivilligt.

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM) har i sin selekteringsprocess generellt valt ut dem med högst självskattade poäng från mönstringsunderlaget samt högst provningsresultat. Bedömningen är att detta har lett till ett urval av individer med överlag större valmöjligheter avseende arbete och vidare civil utbildning. Detta, tillsammans med att fler som skulle ha avbrutit utbildningen om inte lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt tillämpats utan istället fullföljer, är sannolikt två av förklaringarna till varför andelen som väljer ett fortsatt engagemang har minskat. Värnpliktig personal som slutför grundutbildningen med godkänt resultat kan krigsplaceras. Huvuddelen av utbildningsomgång 2019/20 kommer att slutföra utbildningen under 2020. Med anledning av detta kommer utfallet av vidare engagemang för denna omgång att kunna redovisas först under 2020.

Andelen avbrott för de som påbörjade grundutbildning 2018 (omgång 2018/19) uppgick till cirka åtta procent. Detta kan jämföras med 2009 då andelen avbrott var drygt tio procent vilket var det året som lagen om totalförsvarsplikt senast tillämpades.

Avbrottsorsak	Grundutbildning (GU)					
	2019			2018		
	Antal	Andel		Antal	Andel	
		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Avbrott - Skada/Särskilda skäl (fysiska/psykiska)	256	21%	79%	238	19%	81%
Avbrott - Utbildning upphör (ej lämpliga)	58	34%	66%	33	12%	88%
Avbrott - Rätt att vara vapenfri	20	35%	65%	0		
Avbrott - Utbildning upphör (övriga skäl)				29	34%	66%
Totalt	334	24%	76%	300	20%	80%

Tabell 6 Avbrott från grundutbildning

Ansökan om avbrott innebär att den totalförsvarspliktige kan ansöka till TRM om att få avbryta pågående utbildning, exempelvis på grund av studier, arbete, sociala skäl eller en sammanvägning av dessa. Den vanligaste anledningen till att inskrivningen upphävs är att den totalförsvarspliktige bedöms ha en varaktig nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan. Andra, mindre vanligt förekommande anledningar, är att den totalförsvarspliktige inte bedöms vara lämplig ur säkerhetssynpunkt eller av andra skäl inte bedöms vara lämplig att slutföra utbildningen.

För huvuddelen, 76 procent, av de fall där Försvarmakten eller TRM har fattat beslut om att grundutbildningen ska avbrytas har avbrottsorsaken varit ”*Avbrott - Skada/särskilda skäl (fysiska/psykiska)*”. Detta innebär att den värnpliktige avskilts på grund av antingen skada, sjukdom eller särskilda skäl. Exempel på det sistnämnda är långvarig psykisk funktionsnedsättning eller sociala skäl. Av hänsyn till de värnpliktigas integritet tillåts i dagsläget inte högre upplösning avseende avbrottsorsak.

Av de som avbröt utbildningen under 2019 var det 20 individer (7 kvinnor och 13 män), som fått bifall efter att ha ansökt om rätt att vara vapenfri. Att den enskilde beviljats rätt att vara vapenfri innebär inte nödvändigtvis att påbörjad grundutbildning med plikt avbryts utifall vapenfri tjänstgöring är ett tillgängligt alternativ. Försvarmakten har i detta avseende inte genomfört någon vapenfri utbildning.

Från grundutbildningsomgång 2019/20 har 334 individer avskilts från utbildningen vid årets slut, vilket motsvarar en andel om cirka sju procent. Även i denna grundutbildningsomgång, i likhet med 2018/19, har majoriteten av avbrottsorsakerna varit ”*Avbrott - Skada/särskilda skäl (fysiska/psykiska)*”.

Försvarmakten arbetar med att minimera andelen som avbryter utbildningen och exempel på vidtagna åtgärder, vilka genomförs av de grundutbildande förbanden, är följande:

- Informationspaket till den enskilde innan utbildningsstart med tips om fysiska och mentala förberedelser. I detta ingår träningsprogram för att bygga upp kroppen vid behov.
- Informationshelg innan utbildningen påbörjas där de blivande värnpliktiga får bekanta sig med miljön och vad som förväntas.
- Tillämpning av belastningsstegringsplan för att minimera skadeutfallet.
- Tidigt i utbildningen delges de värnpliktiga Försvarmaktens värdegrund samt uppförandekod.
- Medinflytande för de värnpliktiga via bland annat *Plutonens timme* samt förtroendevalda för att tidigt identifiera eventuella miljöproblem eller andra missförhållanden.

I syfte att utveckla grundutbildningen genomförs regelbundna uppföljningar vid grundutbildande förband för att identifiera och åtgärda eventuella brister. Försvarmakten låter sedan flera år individer som genomför militär grundutbildning besvara enkäter vid utbildningens slut. Syftet är bland annat att identifiera hur helhetsintrycket av utbildningen skiljer sig mellan utbildningsomgångar, förband, befattningar och kön. Resultaten används för att utveckla utbildningen. Den genomsnittliga skattningen av de värnpliktiga i grundutbildningsomgång 2018/19 uppgick till 3,79 på en femgradig skala. Jämfört med omgången innan, d.v.s. sista frivilliga utbildningsomgången (2017/18), är detta endast en marginell försämring. Med beaktande av att mer än 20 procent avbröt utbildningen under sista frivilligaåret går det inte att säkerställa att det är en reell försämring, eftersom det inte går att bedöma hur resultatet skulle ha påverkats om denna andel var lägre. Skattningen av befälarna hamnar på 3,75 vilket är i paritet med året innan. Dessa resultat indikerar att återinförandet av värnplikten inte har påverkat upplevelsen av grundutbildningen i negativ riktning. Det samlade resultatet från myndighetsinterna undersökningar samt erfarenheter från förbandsuppföljningar visar på att de värnpliktiga generellt upplever grundutbildningen som bra.

År 2019 är det första hela verksamhetsåret med totalförsvarspliktiga som genomför grundutbildning. Kostnaden per tjänstgöringsdag har ökat jämfört med 2018 (se tabell 7) vilket främst förklaras av att summan av utbetalda utbildningspremie till värnpliktig personal som påbörjade grundutbildning under 2018 har ökat till följd av fler genomförda tjänstgöringsdagar. Den genomsnittliga kostnaden per tjänstgöringsdag beräknas på personalrelaterade kostnader vilka till huvuddel utgörs av dagersättning, utbildningspremie, förplägnads- och

resekostnader. Utbildningspremien, som betalas till den värnpliktige efter fullgjord grundutbildning, är en funktion av antal tjänstgöringsdagar..

	2019	2018	2017	2016
Kostnad per tjänstgöringsdag (kr)	431	389	331	228

Tabell 7 Grundutbildning med plikt – kostnad per tjänstgöringsdag

Officersutbildning

Försvarets genomför yrkes- och reservofficersutbildning i form av grundläggande officersutbildning (GOU). Utbildningen leder till kompetensutveckling och möjlighet till anställning som kontinuerligt tjänstgörande och tidvis tjänstgörande yrkes- och reservofficerare (OFF/T, SO/K och SO/T). Försvarets högskolans officersprogram (OP) försvarets med OFF/K.

GOU utgörs av:

- Försvarets officersutbildning (OFFU), som är vilande
- Försvarets specialistofficersutbildning (SOU)
- Försvarets reservofficersutbildning (ROU)
- Försvarets anpassade reservofficersutbildning (AROU)
- Försvarets flygförarutbildning (FFU)

Utöver GOU anställer Försvarets individer med en akademisk grundexamen (OFF/K, OFF/T, OFSK¹) och individer med kvalificerad yrkeshögskoleexamen (SO/K) samt utbildar dessa inom ramen för särskild officersutbildning (SOFU). Den särskilda officersutbildningen skiljer sig från OP respektive SOU genom att utbildningen är mer komprimerad avseende tid och innehåll.

Försvarets högre officersprogram (HOP) är en uppdragsutbildning som genomförs vid Försvarets högskolan (FHS) och som leder till kompetensutveckling av OFF/K. Den högre specialistofficersutbildningen (HSOU) i Försvarets regi syftar till kompetensutveckling av SO/K.

Försvarets och FHS har under 2019 arbetat aktivt för att få fler individer att söka sig till officersyrket och officersutbildningarna, bl.a. med riktade kommunikationsinsatser med information om officersutbildningarnas olika innehåll och utbildningsmål, reklamkampanjer, distribuering av affischer och flygblad, samt kampanjer på Försvarets intranät, hemsidor och i sociala medier.

Försvarets har fortsatt arbetet med att minska antalet avhopp mellan antagning och utbildningsstart genom bl.a. aktiva relationshanterande åtgärder med de studerande. Såväl arbetsgivare som utbildningsgivare har bland annat erbjudit enskilda samtal med eleverna för att fånga upp frågor som rör både utbildning och yrkesutveckling men också upplevda hinder och utmaningar.

Sammantaget är det per den sista december 2019 fler studerande vid OP och vid Försvarets grundläggande yrkes- och reservofficersutbildningar än något år sedan dessa utbildningar inrättades. Den största ökningen har skett vid SOU där bl.a. antalet kvinnliga studerande har ökat. Försvarets kontinuerliga rekryteringsfrämjande arbete och arbetet som syftar till att minska avhoppens bedöms ha bidragit till ökningarna.

Ökningarna vid det högre officersprogrammet förklaras av nya årskullar HOP 1 och HOP 12 under hösten 2019 i kombination med den ineliggande kursen, andra året, av HOP 12 som startade hösten 2018.

Det något minskade antalet studerande vid den högre specialistofficersutbildningen (HSOU) förklaras av att färre sökande uppnått Försvarets behörighetskrav.

¹ Officer med särskild kompetens (OFFSK), t.ex. försvarets medicinska officer, försvarets meteorolog, försvarets ingenjör

Program	Utbildningsomgång	Totalt antal		Andel		Not
		Måltal FMVP	Elever	Kvinnor	Män	
Officersprogrammet	OP 16-19	150	106	15%	85%	
	OP 17-20	150	121	16%	84%	
	OP 18-21	180	123	12%	88%	
	OP 19-22	190	196	19%	81%	
	Övriga	0	3	0%	100%	1
Särskild officersutbildning	SOFU 18-19	30	31	16%	84%	
	SOFU 19-20	30	58	26%	74%	
Specialistofficersutbildning	SOU 18-19	385	280	9%	91%	
	SOU 19-20	385	355	14%	86%	
Reservofficersutbildning	ROU 18-19	90	10	0%	100%	2
	ROU 19-20	100	10	0%	100%	2
Anpassad reservofficersutbildning	AROU 18-19		16	0%	100%	
	AROU 19-20		43	9%	91%	
Högre specialistofficersutbildning	HSOU 18-19	40	28	7%	93%	
	HSOU 19-20	40	19	5%	95%	
Högre officersprogram 1	HOP 1 18-19	60	57	16%	84%	
	HOP 1 19-20	60	64	5%	95%	
Högre officersprogram 12	HOP 12 18-20	90	93	10%	90%	
	HOP 12 19-21	90	97	3%	97%	

Tabell 8 Antal studerande vid längre sammanhållande utbildningar

1. Antal studerande som har återupptagit studier efter studieuppehåll.
2. I måltalet för reservofficersutbildning ingår anpassad reservofficersutbildning.

Reservofficersutbildning

Reservofficersutbildning (ROU) riktar sig till GSS samt värnpliktiga som har avlagt högskoleförberedande gymnasieexamen. Utbildningens längd är tolv månader och kan påbörjas direkt efter genomförd GU. Efter godkänd utbildning anställs individen som tidvis tjänstgörande officer (OFF/T).

Anpassad reservofficersutbildning (AROU) riktar sig till erfarna anställda GSS. Utbildningen genomförs antingen sammanhållet under en termin eller som delad utbildning under två på varandra följande somrar. Oavsett utformning av utbildningen är utbildningslängden totalt 20 veckor. Efter godkänd utbildning anställs individen som tidvis tjänstgörande specialistofficer (SO/T).

I syfte att skapa bättre förutsättningar för krigsplacering av reservofficerare har Försvarmakten fram till 2021 avsatt medel för kompetensutveckling. Projektet genomförs på stor bredd och har som mål att kompetensutveckla 200 reservofficerare per år. Kompetensutvecklingen som anpassas individuellt kan exempelvis bestå av kurser inom Försvarmaktens kursutbud och Natos motsvarighet och syftar till ökad

kompetens relativt aktuell krigsbefattning. Projektet löper som nämnts fram till 2021 vilket innebär att det ännu är för tidigt att dra slutsatser av dess effekt.

Nyutbildade reservofficerare har, i möjligaste mån och i ökande utsträckning, erbjudits tjänstgöring vid förband direkt efter avslutad och godkänd utbildning. Reservofficershandläggare har återinförts vid ett flertal organisationsenheter med syfte att stödja och planera reservofficerarens yrkes- och kompetensutveckling.

Det har skett en ökning av antalet studerande vid ROU och den anpassade AROU jämfört med föregående år. Försvarets kontinuerliga rekryteringsfrämjande arbete och arbete som syftar till att minska avhoppet bedöms i allt väsentligt förklara ökningarna vilket redovisas i tabell 8.

Jämställdhet och jämlikhet

Inledning

I Försvarets uppgift att försvara Sverige och våra demokratiska värden ingår jämställdhet och jämlikhet. Arbete med jämställdhet och jämlikhet bidrar till att hjälpa myndigheten att rekrytera och behålla medarbetare. Vidare syftar arbetet till att öka förtroendet för myndigheten samt göra civillägesbilden mer komplett i militära insatser. Försvarets arbetar med tre centrala uppdrag: jämställdhetsintegrering, likabehandling samt öka andelen kvinnor vilket redovisas i följande tre avsnitt. Arbetet med dessa uppdrag är mycket nära sammanlänkat med värdegrundsarbetet och det systematiska arbetsmiljöarbetet (fysiskt, organisatoriskt och socialt). Redovisningen har i huvudsak utgått från Försvarets årliga medarbetarundersökning (FM VIND), återrapportering från organisationsenheter samt statistik hämtad ur verksamhetsledningssystemet.

Försvarets utvärderade under 2018 arbetet med jämställdhetsintegrering som genomförts mellan åren 2015 till 2018. Utvärderingen gav bland annat vid handen att ytterligare tid behöver avsättas för fortsatt implementering och integrering av jämställdhetsperspektivet i linjeorganisationens rutiner och arbetssätt. Under året har därför utveckling av metoder påbörjats för att bättre kunna följa upp och analysera jämställdhetsperspektivet så att dessa systematiskt omhändertas i ordinarie berednings- och beslutsprocesser. Arbete har också genomförts för att belysa jämställdhet i termer av bidrag till operativ förmåga. Därutöver har arbetet fortsatt med att integrera jämställdhetsperspektiv inom handlingsplanens tre fokusområden; styr- och uppföljningsmekanismer, utbildning samt försvarsmateriel. Utbildningsinnehållet i *gender coach*-programmet har utvecklats som ett resultat av utvärderingens slutsatser.

Arbetet med likabehandling och icke-diskriminering har under året fokuserat på att utveckla förmågan att omhänderta kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier. En prioriterad åtgärd som vidtagits är tillsättningen av ett centralt verksamhetsstöd som benämns *Utredningsstöd ovälkommet beteende*. Resultatet i 2019 års medarbetarundersökning visar, oavsett kön, en lägre andel som upplevt ovälkommet beteende relativt föregående år.

Bortsett från enskilda utbildnings- och personalkategorier har andelen kvinnor inte ökat i takt med fastställda målsättningar, varför fortsatta åtgärder inom kommunikation och utveckling av kravprofiler vidtagits för att öka andelen.

Arbetet med jämställdhetsintegrering

Försvarets ska redovisa resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.

Utvärderingen av tidigare genomförda arbeten avseende jämställdhetsintegrering visade på fortsatt utvecklingsbehov främst avseende systemsättning av jämställdhetsintegreringen för att nå bredd och hållbar systematik samt ökad tydlighet i ledning och styrning av uppgifter. Vidare identifierades utvecklingsmöjligheter avseende hur Försvarets kommunikationsunderlag är uppbyggt och kommuniceras för att stödja utveckling. Omhändertagande av resultatet från utvärderingen har påbörjats under 2019 och har i huvudsak inneburit att till del rikta om arbetet med jämställdhetsintegrering. Försvarets följer inte upp utvecklingen på årsbasis, utan vidtar korrigerande och utvecklande åtgärder med utvärderingen som utgångspunkt. Arbetet med jämställdhetsintegrering styrs utifrån Försvarets handlingsplan gällande 2016-2018 som sedan prolangerats för att även omfatta 2019. Handlingsplanen utgörs av tre fokusområden, vilka utgör en stomme för redovisningen inom detta avsnitt.

Handlingsplanens första fokusområde avseende styr- och uppföljningsmekanismer innebär en jämställdhetsintegrering av ordinarie styrdokument. Under 2018 genomfördes en kartläggning av ledning och styrning inom jämställdhet och likabehandling. Kartläggningen identifierade bland annat att jämställdhetsområdet kan uppfattas som ett sidospår, vilket jämställdhetsintegreringen syftar till att motverka. Fortsatt integrering av jämställdhetsperspektiv i ordinarie styrdokument som genomförts under 2019 ska därmed bidra ytterligare till att inriktningar och uppgifter även inom jämställdhetsområdet följer ordinarie verksamhetsledningsprinciper.

Utvärderingen från 2018 påvisade även vikten av att utveckla Försvarmaktens förmåga att kommunicera. Under 2019 har därför ett utvecklat kommunikationsunderlag tagits fram i syfte att tydliggöra synen på jämställdhetsarbetet som en integrerad, självklar del för att stärka Försvarmaktens förmåga att lösa dess uppgifter. Underlaget fokuserar bland annat på hur ökad jämställdhet samt förmåga att verka jämställt inom myndigheten bidrar till att utveckla Försvarmakten som relevant, trovärdig och attraktiv arbetsgivare och arbetsplats.

Utbildning utgör ett andra fokusområde inom ramen för handlingsplanen. Målet är att utveckla utbildningsverksamheten så att utbildningar jämställdhetsintegreras enligt gällande handlingsplan samt att de stödjer processen att skapa en inkluderande arbetsmiljö. Även agendan om kvinnor, fred och säkerhet är en relevant del att integrera i utbildningar. Mer om denna agenda finns att läsa om i huvuddokumentet under rubriken *Genomförandet av den nationella handlingsplanen för FN:s säkerhetsråds resolution 1325*.

Under året har målet att minst 50 procent inom respektive organisationsenheters ledningsgrupp genomfört utbildningen *Jämställdhetsintegrering i FM* uppnåtts och motsvarar andelen för 2018. Jämställdhetsperspektivet inkluderas även vid managementutbildning för chefer samt vid specialist- och reservofficersutbildningen samt efterföljande nivåhöjande utbildning (högre specialistofficersutbildning). Jämställdhetsperspektivet vid dessa utbildningar innefattar bland annat Försvarmaktens värdegrund samt Försvarmaktens syn på jämställdhet och likabehandling och implementering av perspektivet kvinnor, fred och säkerhet.

Arbetet med likabehandling och icke-diskriminering

Redovisningen ska även innehålla en redogörelse för genomfört arbete med likabehandling och icke-diskriminering samt en beskrivning av planerat arbete inom dessa områden.

RB p 7
(del av)

Det systematiska likabehandlingsarbetet syftar till att alla som verkar i Försvarmakten ska ha likvärdiga möjligheter och rättigheter att utvecklas inom organisationen och kunna verka fria från diskriminering. Det innebär att förbygga ovälkomna beteenden, och att professionellt omhänderta sådana ärenden i de fall det inträffar. Det förebyggande arbetet ska verka för jämställda och jämlika arbetsförhållanden, löner, rekrytering och befordran, utbildning och kompetensutveckling samt möjligheten att förena arbete med föräldraskap. Även det som redovisas i avsnittet *Åtgärder för att öka andelen kvinnor* ingår i det förebyggande likabehandlingsarbetet.

Fokus för 2019 har varit att skapa ökad struktur och systematik i syfte att utveckla förmågan att omhänderta kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Försvarmakten har inrättat ett myndighetsgemensamt verksamhetsstöd, *utredningsstöd ovälkommet beteende*, vid Försvarmaktens HR Centrum. Fem befattningar på heltid har tillsatts för att uteslutande arbeta med att utveckla förmågan att omhänderta kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Tillsättningen slutfördes under hösten, varför funktionen vid årsskiftet alltjämt är i uppbyggnadsfas. Verksamhetsstödet bedrivs som ett projekt med en partssammansatt styrgrupp, vilket innebär att arbetstagarorganisationer och skyddsombud involverats i utvecklingsarbetet. Projektet fortgår till maj 2021 och integreras därefter i ordinarie organisation och arbetssätt.

Inom projektet ska arbetet fortsätta med verksamhetsutveckling i form av gemensamma rutiner, metoder och processer, parallellt med genomförande av utredningar. Projektet har även fått ansvar för den tidigare inrättade telefonlinjen som tar emot anmälningar gällande ovälkommet beteende, för att sammanhållande fungera som stödfunktion vid kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Bedömningen är att dessa åtgärder skapar bättre förutsättningar för uppföljning och utvärdering samt bidrar till ökad tillit och förtroende för Försvarmaktens hantering av problematiken, vilket på sikt kommer kunna utveckla det förebyggande likabehandlingsarbetet.

Jämte ovan åtgärder har fortlöpande likabehandlingsarbete vid organisationsenheterna genomförts. Chef för organisationsenhet är ansvarig för det lokala likabehandlingsarbetet, åtgärdsplaner och uppföljning av arbetet. Till stöd finns en utbildningsorganisation och stödpersonal, där kontaktperson likabehandling är en särskild funktion som ska bistå chefen i det lokala arbetet. Militärhögskolan Karlberg ger kontinuerligt utbildning i likabehandlingsarbetet för dessa kontaktpersoner.

Utifrån resultat i 2019 års medarbetarundersökning konstateras att ovälkommet beteende förekommer och att kvinnor generellt sett är överrepresenterade, särskilt vad gäller sexuella trakasserier. Jämfört med 2018 års medarbetarundersökning har svarsbenägenheten i frågan om ovälkommet beteende ökat samtidigt som andelen medarbetare som upplevt ovälkommet beteende minskat. Att andelen medarbetare som upplevt ovälkommet beteende minskat är en positiv förändring men myndigheten konstaterar att förekomsten av detta beteende alltjämt är oacceptabel. Orsakerna till den ökade svarbenägenheten bedöms dels bero på att det ökade antalet anställda och dels att fler är öppna för att berätta om något inträffat. Detta bidrar till att motverka förekomst av tystnadskultur. Arbetet med hanteringen av ovälkommet beteende kommer att fortsatt ha hög prioritet i takt med att projektet *utredningsstöd ovälkommet beteende* fortskrider, såväl som fortsatt utveckling av värdegrundsarbetet, det systematiska arbetsmiljöarbetet (fysiskt, organisatoriskt och socialt), och det förebyggande likabehandlingsarbetet.

Åtgärder för att öka andelen kvinnor

Försvarmakten ska även redovisa resultatet av vidtagna åtgärder för att öka andelen kvinnor i syfte att uppnå de kvantitativa mål som myndigheten fastställt. Försvarmakten ska redovisa resultatet av de åtgärder som har vidtagits för att öka andelen kvinnor som genomför grundutbildning med värnplikt. Försvarmakten ska även redovisa åtgärder och resultat för att öka andelen officerare som är kvinnor.

RB p 7
(del av)

Redovisningen ska innehålla en analys av vilka utmaningar som behöver hanteras i syfte att uppnå målet om en ökad andel kvinnor.

Försvarmakten arbetar systematiskt och långsiktigt inom attraktion, rekrytering och förmågan att behålla kvinnor i personalstyrkan för att öka andelen kvinnor på alla nivåer. Myndighetens målsättningar per personal- och utbildningskategori för perioden 2018 – 2020 är:

- Andel kvinnor antagna till OP: 20 %
- Andel kvinnor OFF/K: 6,8 % (2020)
- Andel kvinnor antagna till SOU: 20 %
- Andel kvinnor SO/K: 12 % (2020)
- Andel kvinnor antagna till GU: 20 %
- Andel kvinnor som slutfört GU: 20 %
- Andel kvinnor GSS/K: 14 % (2020)
- Andel kvinnor GSS/T: 14 % (2020)
- Andel kvinnor/män CVAT: ≥ 40 % av det underrepresenterade könet

En ökande andel kvinnor bedöms bidra till att myndigheten uppfattas som relevant i samhället och att medborgare, uppdragsgivare och medarbetare har förtroende för myndigheten. Att andelen kvinnor ökar är också en avgörande faktor för den långsiktiga personalförsörjning och en förutsättning för tillväxt.

Under året har konkretisering av målsättningarna genomförts. Stridskraftsvisa kvantitativa mål har formulerats och delgivits till försvarsgrensstaberna under våren 2019. Nedbrytning av måltal avseende instegsbefattningar har resulterat i förslag på hur många sökande till officersutbildningar respektive organisationsenhet behöver attrahera ur kategorierna värnpliktiga respektive GSS. I förslaget framgår även det antal av de sökande som behöver vara kvinnor för att målsättningarna för ökad jämställdhet ska uppfyllas.

Riktade åtgärder har genomförts för att öka kvinnors förtroende för och kunskap om myndigheten genom olika kommunikationsinsatser på central och lokal nivå. Kunskap om myndigheten innefattar bland annat vad utbildning, engagemang samt anställning och/eller officerskarriär innebär. Vid allokering av ekonomiska medel för att genomföra lokala kampanjer har ansökningar som riktat sig till kvinnor med ett tydligt syfte kopplat till att öka andelen kvinnor medvetet prioriterats. Under året har deltagande skett vid ett antal evenemang, däribland Jönköping Horse Show, vilket bland annat resulterat i nya registreringar i relationshanteringssystemet *Mitt Försvarmakten*. Detta skapar möjlighet till fortsatt kommunikation med målgruppen i syfte att bygga en långsiktig relation. Kommunikationsinsatser via *Mitt Försvarmakten* har överträffat förväntat resultat i fråga om att nå ut till målgruppen, vilket verkar förutsättningsskapade för att öka andelen kvinnor genom ökad kunskap och intresse.

I syfte att öka andelen kvinnor på högre befattningsnivåer tillämpas positiv särbehandling när så är möjligt. Antagningsordning för grundläggande officersutbildning (SOU och ROU) reglerar att nominerade individer rangordnas utifrån deras lämplighet i första hand och i andra hand tillämpas positiv särbehandling av det underrepresenterade könet. När organisationsenheterna nominerar kandidater för nivåhöjande utbildningar, såsom HSOU och HOP ska de nominerade minst bestå av en kvinna och en man. Vid själva antagningen på central nivå till dessa utbildningar har positiv särbehandling tillämpats för underrepresenterat kön vid likvärdiga kvalifikationer.

Fortsatt har målmedvetet arbete med successions- och karriärplanering genomförts för att behålla och öka andelen chefer som är kvinnor. Under året har bland annat kvinnors deltagande i olika mentorsprogram prioriterats.

Försvarets makt har uppdragit åt totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) att med en fördjupad studie ytterligare belysa karriärhinder som föreligger för militära kvinnor i syfte att kunna bidra med ökad kunskap inom området. Under året har en förstudie genomförts avseende skillnader mellan kvinnor och män i uttag av föräldraledighet samt dess påverkan på beföringstakt. Studien fortgår till 2021 varvid en forskningsrapport med tillhörande rekommendationer ska levereras.

Inom ramen för Försvarets maktens forsknings- och teknikutveckling *Militär profession* har en översyn av kravprofiler för utbildning och anställning initierats i syfte att de ska vara relevanta för befattningen och med hänsyn till teknikutveckling. Forskningsprojektet, som utförs av KTH och fortgår i tre år, ska bedöma relevansen av muskel- och konditionskrav mot befattningar i olika delar av organisationen. Ambitionen är att de fysiska kraven är relevanta, och anpassade till dagens förutsättningar. Den översyn av kravprofiler som genomfördes inför mönstring mot grundutbildning (GU) med start under 2019 resulterade i förändrade krav för ett antal befattningar inom marinen och flygvapnet. Andelen kvinnor totalt har inte ökat markant men de uppdaterade kravprofilerna har däremot medfört att kvinnor som tidigare hänvisats till Hemvärnets GU i större utsträckning istället kan skrivas in mot den längre grundutbildningen och därigenom öka rekryteringsbarheten mot yrkes- och reservofficersutbildningarna samt anställning som GSS.

Den huvudsakliga orsaken till bortfall under antagning till grundutbildning är att muskelkraven för de olika befattningarna blivit utslagsgivande för kvinnor trots höga värden i övriga provningsmoment. Utöver detta finns en större andel neutralt inställda i gruppen kvinnor som kallats till mönstring jämfört med gruppen män där fler är positivt inställda. Kvinnor, som via mönstring påbörjat grundutbildning under totalförsvarsplikt, har uppgett att omställningen till den militära miljön känns svårare jämfört med vad män uppgett. Den skillnaden syns inte bland frivilligt sökande till GU. Det betonar vikten av fortsatta insatser för denna målgrupp inom kommunikation och skolverksamhet för att öka kvinnors förtroende för och kunskap om myndigheten avseende vad utbildning, engagemang samt anställning och/eller officerskarriär innebär. Vidare behöver den interna kommunikationen utvecklas med att ytterligare marknadsföra utbildningar och mångfalden av yrken inom myndigheten redan under GU.

Andelen kvinnor som påbörjade grundutbildningsomgång 2019/20 uppgick till drygt 16 procent, vilket är en ökning relativt grundutbildningsomgång 2018/19. Trots en ökning både andels- och antalsmässigt uppnås inte målsättningen om 20 procent.

Målsättningen för andelen kvinnor som påbörjar OP respektive SOU uppgår till 20 procent. Andelen kvinnor som påbörjat OP under 2019 uppgick till 19 procent vilket är sju procentenheter fler jämfört med 2018. Andelen kvinnor som påbörjat SOU uppgick till 14 procent vilket är en ökning med fem procentenheter relativt 2018. För OP beror ökningen främst på att andelen kvinnor som söker till OP under pågående grundutbildning ökar mer i jämförelse med andelen kvinnor i gruppen övriga sökande. En ytterligare bidragande anledning till att andelen kvinnor har ökat vid både SOU och OP är att av totalt antal sökande är benägenheten att faktiskt påbörja utbildningen större i gruppen kvinnor än i motsvarande grupp män. Andelen kvinnor i personalkategori OFF/K har ökat från 6,6 till 7,2 procent och når därmed målsättningen. Den ökande andelen kvinnor som är officer beror i huvudsak på pensionsavgångar som primärt utgörs av män. SO/K bestod vid årsskiftet av nio procent kvinnor, vilket är oförändrat relativt föregående år och når inte målsättningen om tolv procent.

Andelen kvinnor i personalkategori GSS/K når inte målsättningen om 14 procent men har under verksamhetsåret ökat från 10,8 till 11,5 procent. GSS/T omfattade vid årsskiftet en andel om 10,5 procent kvinnor, vilket är i nivå med föregående år och når inte upp till målet om 14 procent.

Verksamheten med personal som vid årsskiftet 2018/19 tillkommit från FMV är till största del mansdominerad, och följaktligen har andelen kvinnor i personalkategorin CVAT minskat och uppgår vid årsskiftet 2019/20 till knappt 38 procent. Det innebär att personalkategorin civilanställda inte når målsättningen för andelen kvinnor, som i detta fall är det underrepresenterade könet.

Trots framsteg inom vissa personal- och utbildningskategorier ökar inte andelen kvinnor i takt med förväntningar och måltal. Försvarmakten agerar där det finns skäl att göra så, exempelvis inom kravprofiler och kopplat till intresse, men bedömer samtidigt att dessa förändringsområden kommer att ta tid. Fortsatta studier, i linje med de som redan är initierade, för att identifiera och undanröja eventuella hinder för kvinnor att söka sig till och ta anställning i Försvarmakten kommer vara av fortsatt stor vikt. Tydligt avsatta resurser för att bedriva fortsatt utvecklingsarbete är en förutsättning.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljö utgör en påtaglig faktor i den verksamhet som Försvarmakten bedriver och arbetet styrs huvudsakligen genom myndighetens verksamhetsplan (2019-21). Syftet med arbetsmiljöarbetet är i huvudsak att främja hälsa och minska risker för olyckor. Utifrån verksamhetsplanen har delar av arbetet haft krav på leverans under 2019. Bland annat ska chefer och medarbetare under året ha genomfört vissa digitala utbildningar. Utöver detta har det under året initierats ett arbete för fortsatt analys, utveckling och integrering inom arbetsmiljöområdet.

För att öka kunskapen hos chefer och medarbetare anvisades två specifika interaktiva utbildningar; *Chefen som arbetsgivare – arbetsmiljö och systematiskt arbetsmiljöarbete* respektive *Arbetsmiljö för alla i Försvarmakten*. Målsättningen var att samtliga i respektive målgrupp ska ha genomfört utbildningen under 2019. Resultatet för målgruppen chefer uppgick till cirka 30 procent och motsvarande för målgruppen medarbetare uppgick till cirka åtta procent. Ambitionen är att målsättningen om genomförda utbildningar uppnås under 2020.

Under året har ökad hänsyn tagits till människors fysiska och psykiska förutsättningar i arbetslivet. Bland annat har det initierats ett arbete som syftar till att utveckla förmågan att vidta riskreducerande åtgärder vad avser anskaffning av materielsystem och IT-system.

Den förväntade tillväxten som Försvarmakten står inför har bidragit till att organisationen förändrats bland annat i och med införandet av en ny ledningsnivå med försvarsgrenar och stridskrafter. Detta har medfört ett behov av utvecklad central systemsyn samt utveckling av rutiner på såväl lokal som central nivå. Ytterligare revidering av systemsynen har påbörjats och syftar till att förtydliga roller och ansvar. Med anledning av de organisatoriska förändringarna har formerna för egenkontroll och samlad resultatuppföljning av arbetsmiljöarbetet utvecklats.

Vidare har ett arbete påbörjats för att samla och utveckla samordningen av gemensamma fack- och funktionsstöd till organisationsenheterna. Detta arbete genomförs i huvudsak av utsedda individer eller grupper som tilldelats specifika roller som funktionsföreträdare eller processledare. Funktionsföreträdare utses från flera områden, bland andra elsäkerhet, brandsäkerhet, transport farligt gods, trafiksäkerhet, social- och organisatorisk arbetsmiljö.

Försvarmakten har fortsatt bedrivit vidareutveckling, ytterligare kvalitetssäkring samt anpassning och samordning av regelverk inom flygsäkerheten såväl nationellt som internationellt. Ett reviderat regelverk för det militära luftfartssystemet beslutades under 2019. Även inom sjösäkerhet har det under året pågått utveckling inom arbetsmiljöarbetet. Syftet med arbetet är att i större omfattning än tidigare integrera den väpnade striden i tillämpningsföreskrifterna inom sjösäkerhetssystemet.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförs enligt en tydlig modell som innebär att verksamheten ska undersökas, riskbedömas, åtgärdas samt slutligen kontrolleras. Försvarmakten arbetar systematiskt med arbetsmiljö inom ramen för fattade beslut.

Sjukfrånvaro

Försvarmakten ska återrapportera sjukfrånvaron i myndigheten enligt förordning samt enligt Ekonomistyrningsverkets författning.

Försvarmakten konstaterar en fortsatt låg rapporterad sjukfrånvaro under 2019, vilket ger en samstämmig bild relativt tidigare år. Andelen långtidssjukfrånvaro av total sjukfrånvaro har sedan 2018 minskat från 46,85 procent till 45,47 procent. Den rapporterade totala sjukfrånvaron under 2019 uppgick till 2,05 procent. Sjukfrånvaron har ökat med 0,1 procentenhet. Huvuddelen av ökningen bedöms kunna härledas till genomförd verksamhetsövergång och den strukturförändring det inneburit vad avser andelen civila arbetstagare och andelen militära arbetstagare.

Civilt anställda kvinnor har under 2019 haft en högre sjukfrånvaro än de civilt anställda männen, samma förhållande gäller även för de militärt anställda kvinnorna jämfört med motsvarande kategori av män. Företeelsen att kvinnor har en högre sjukfrånvaro än män, i jämförbar kategori, återspeglar förhållandet för arbetsmarknaden i stort. Jämfört med staten i övrigt har Försvarmakten ett generellt lägre sjuktal än övriga myndigheter.

De huvudsakliga orsakerna till den relativt låga sjukfrånvaron bedöms vara goda arbetsförhållanden, kravet på fysisk träning under arbetstid, hög chefsnärvaro, högt förtroende för närmaste chef samt urvalet av personal inför anställning.

Sjukfrånvaro (%)	2019	2018	2017
Andel total sjukfrånvaro av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	2,05	1,95	1,93
Andel långtidssjukskrivning av total sjukfrånvaro (avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer)	45,47	46,85	48,60
Kvinnor	3,63	3,57	3,81
Män	1,68	1,63	1,55
Kvinnor och män:			
- 29 år	1,37	1,37	1,31
30 - 49 år	1,84	1,77	1,65
50 år -	2,95	2,82	3,01

Tabell 9 Sjukfrånvaro

Personalstatistik

Försvarsmaktens redovisning avseende personalförsörjning omfattar en stor mängd information. I syfte att redovisa hur personalen disponeras kompletteras personalberättelsen i detta kapitel med stöd av ytterligare statistik. En betydande del av redovisningen avseende personalstatistik återges inom avsnittet om antalet anställda per personalkategori där relationen mellan behov och tillgång för de olika personalkategorierna framgår. Utifrån antalet anställda vid årets slut redovisas även betydande in- och utflöden som påverkat personaltillgången under året. Tabell 10 utvisar den sammanställda personalvolymen per personalkategori vid årets slut. Den procentuella fördelningen av kvinnor och män som redovisas i denna tabell kan med fördel läsas tillsammans med det som återges i kapitlet om jämställdhet avseende *Åtgärder för att öka andelen kvinnor*.

I tabell 11 redovisas omsättning av GSS/K utifrån avgångar med eller utan flöden som innebär övergång till annan personalkategori än just GSS/K. Därefter redovisas i tabell 12 den anställda personalens medelålder indelat i personalgrupper. Vidare redovisas åldersstrukturen för den anställda personalen med stöd av figurerna 1-7, uppdelat per personalkategori. Dessa ger en bild över åldersstruktur avseende anställda kvinnor och män, och bidrar särskilt till slutsatser avseende möjliga framtida pensionsavgångar. Slutligen redovisas i tabell 13 och 14 hur Försvarsmaktens personal allokerats för internationell insats och annan utlandstjänstgöring.

Antal anställda per personalkategori

Redovisningen ska innefatta en tabell där myndigheten redogör för sitt långsiktiga behov av personal, mål för 2019, inflöde och utflöde under året, tillgång vid årets slut samt hur personalen används i försvarsmaktsorganisationen.

RB p 7
(del av)

Redovisningen ska omfatta såväl personalkategorier som befattningskategorier fördelat mellan kvinnor och män.

Försvarsmaktens behov av anställd personal samt fördelning mellan kvinnor och män per personalkategori redovisas vid respektive personalkategori i tabell 10. Resultatindikatorer uttryckta i form av antalet anställda per personalkategori vid årets slut redovisas tillsammans med det organisatoriska behovet. Försvarsmaktens mål för personalförsörjningen är en med rätt kompetens uppfylld organisation vilket uttrycks som det organisatoriska behovet. Beroende på bland annat rekryteringsförutsättningar, utgångsläge, produktionskapacitet och avvägd ekonomi kan en sådan måluppfyllnad planeras för olika personalkategorier vid olika tidpunkter (år). Därmed styrs personalförsörjningen med särskilda mål för varje personalkategori och år. Måluppfyllnad mäts och redovisas mot dessa planerade årsvisa mål samtidigt som en med rätt kompetens uppfylld organisation prognostiseras. Dessa prognoser ligger till grund för verksamhetsutveckling och förändring av målsättningar. Avsnittets redovisning av personellt behov, tillgång och personalflöden, utgör en komplettering till bilagans inledande kapitel om kompetensallokering.

Under 2019 har personalvolymen ökat avseende yrkesofficerare (YO), reservofficerare (RO), GSS/K samt GSS/T. Därtill har en omfattande ökning skett avseende antalet civila arbetstagare. Antalet individer med hemvärnsavtal har minskat under året. Andelen avgångar på egen begäran är lägre än föregående år i alla personalkategorier. Inom Försvarsmakten sker ett kontinuerligt in- och utflöde mellan olika personalkategorier och personalgrupper vilket medför att avgångar inte bör tolkas som strikta nettoförändringar.

Verksamhetsövergångens effekter applicerat på 2018 års utgående balans

2019 års utfall avseende tillgången på anställd personal relativt beslutad organisation inkluderar den per 1 januari effektuerade verksamhetsövergången (VÖG) från FMV och omfattade enbart personalkategorierna yrkesofficerare och civilanställda. För att underlätta jämförbarheten mellan åren redovisas nedan hur tillgången på berörda personalkategorier skulle ha sett ut om verksamhetsövergången applicerats på utgående balans 2018.

Yrkesofficerare

2018 års organisatoriska behov av yrkesofficerare var 9 200, inklusive yrkesofficerare vid annan myndighet (YAM). De yrkesofficerare som omfattades av VÖG tjänstgjorde vid FMV som YAM. Detta medför att antalet yrkesofficerare i Försvarsmakten inte skulle ha ökat med anledning av personal som tillkommit genom VÖG.

Civilanställda

Det organisatoriska behovet av civilanställda 2018 var 5 300, med VÖG inräknad skulle behovet uppgått till cirka 7 400. Vid årsslutet 2018 var tillgången av civilanställda 5 680, med VÖG inräknad skulle tillgången uppgått till cirka 7 580.

Personalgrupp/kategori	Planering (FMVP 2019)	2019			2018			2017			Not
		Antal	Andel		Antal	Andel		Antal	Andel		
			Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män	
I redovisningen ingår personal som är tjänstledig från sin anställning i Försvarmakten och tjänstgör vid andra myndigheter m.m. Placering i tabell redovisas baserat på utbildning, inte befattning											
OFF/K		6 193	7%	93%	6 379	7%	93%	6 670	6%	94%	
SO/K		2 909	9%	91%	2 627	9%	91%	2 367	9%	91%	
Summa yrkesofficerare	9 750	9 102	8%	92%	9 006	7%	93%	9 037	7%	93%	
Arbetstagare i internationella, militära insatser		39	10%	90%	54	20%	80%	53	13%	87%	1
GSS/K	6 850	5 477	12%	88%	5 350	11%	89%	5 320	10%	90%	
Civila arbetstagare	8 300	8 133	38%	62%	5 680	40%	60%	5 446	40%	60%	
Summa kontinuerligt tjänstgörande	24 900	22 751	19%	81%	20 090	18%	82%	19 856	17%	83%	
OFF/T		6 180	3%	97%	6 181	3%	97%	6 091	3%	97%	
SO/T		549	9%	91%	441	9%	91%	375	8%	92%	
Summa reservofficerare	3 200	6 729	4%	96%	6 622	3%	97%	6 466	3%	97%	
GSS/T	10 900	4 968	11%	89%	4 708	11%	89%	4 321	11%	89%	
Summa tidvis tjänstgörande	14 100	11 697	6%	94%	11 330	6%	94%	10 787	6%	94%	
Summa kontinuerligt och tidvis tjänstgörande	39 000	34 448	15%	85%	31 420	13%	87%	30 643	13%	87%	
Hemvärnsförbanden:											
Summa hemvärnsmän och frivillig personal	21 700	20 744	13%	87%	21 018	13%	87%	21 683	13%	87%	

Tabell 10 Antal anställda per personalkategori per 2019-12-31

- De arbetstagare som här är redovisade som deltagande i internationella militära insatser är en egen kategori med utgångspunkt i att dessa är direkt anställda för en specifik internationell militär insats i en specifik roll, exempelvis som läkare, sjuksköterska eller jurist. I kategorin ingår även förtidsavgångna yrkesofficerare som inte sökt anställning som reservofficer.

Personaltillgång samt in- och utflöde

Yrkesofficerare

Personalgruppen yrkesofficerare består av kategorierna officerare (OFF) och specialistofficerare (SO). Den organisatoriska målsättningen för perioden fram till och med 2020 anger ett behov om 9 200 yrkesofficerare inklusive yrkesofficerare vid andra myndigheter (YAM). Under året har Försvarmakten beslutat att höja målsättningen varför behovet fastställts till 9 750 yrkesofficerare, inklusive IAM. Ökningen beror också på utökat personalbehov med anledning av ledning för starkare försvar. Målsättningen är således inte uppnådd under 2019, trots att tillgången på yrkesofficerare ökat. Vid årets slut fanns 9 102 anställda yrkesofficerare, fördelat på 6 193 OFF/K och 2 909 SO/K, vilket framgår av ovan tabell. Utfallet är en ökning av antalet anställda relativt 2018 då antalet uppgick till 9 006 yrkesofficerare. Försvarmakten hade före VÖG cirka 200 yrkesofficerare tjänstgörande som IAM vid FMV. Detta innebär att antalet anställda yrkesofficerare inte ökat

nämnvärt i samband med att VÖG genomfördes. Vid årets slut uppgick antalet YAM till ett åttiotial vid FMV, ett tjugotal vid Regeringskansliet, drygt hundra vid Förvarshögskolan samt enstaka vid andra myndigheter.

Inflödet av officerare (OFF/K) har under året främst utgjorts av examinerade vid officersprogrammet (OP), återanställningar av förtidsavgångna och anställningar inför den särskilda officersutbildningen (SOFU). Andelen avgångar på egen begäran bland OFF/K uppgick till 1,2 procent vilket är en minskning från 1,7 procent föregående år. OFF/K har lägst andel avgångar på egen begäran jämfört med övriga personalkategorier. Den huvudsakliga avgångsorsaken har under året utgjorts av pensionsavgång, inklusive flygförarpension, vilket sammanlagt omfattat 173 individer. Försvarmakten har valt att möjliggöra för yrkesofficerare att kvarstanna i anställning efter ordinarie pensionsålder. Detta har möjliggjort att fortsatt behålla personal med särskilt efterfrågad kompetens i ytterligare ett till två år vilket under 2019 utgjordes av ett sextiotial individer som beviljats enskilda överenskommelser.

Vid årets slut uppgick antalet specialistofficerare (SO/K) till 2 909 individer vilket är en ökning relativt 2018 då motsvarande siffra var 2 627. Huvudsakligt inflöde har bestått av anställningar i och med examen från specialistofficersutbildningen jämte återanställningar av förtidsavgångna yrkesofficerare. Därtill har flöden förekommit från OFF/K i fall där individer utnämns till specialistofficer och därför bytt personalkategori. Andelen avgångar i specialistofficerskategorin har minskat från 3,9 procent 2018 till 3,2 procent 2019. Under året har 125 specialistofficerare avslutat sin anställning, främst på egen begäran.

Gruppbefäl, soldater och sjömän

Av tabell 10 framgår att antalet GSS/K vid årets slut uppgick till 5 477, vilket inte når upp till målsättningen 6 850 men relativt 2018 noteras en ökning av antalet GSS/K med 127. Under året har det huvudsakliga inflödet utgjorts av de som rekryterats ur grundutbildningsomgång 2018/19. Avgångsorsakerna har företrädesvis varit entledigande på egen begäran eller att den tidsbegränsade anställningen upphört. I kategorin har det under året registrerats 883 avgångar. Hur andelen avgångar 2019 förhåller sig till tidigare år framgår av tabell 11.

GSS/T omfattade vid årets slut 4 968 individer, vilket är en ökning med 260 jämfört med föregående år, men når inte upp till den långsiktiga organisatoriska ramen om 10 900. Myndighetens målsättning på kort sikt, vad som efter avvägning bedöms vara realiserbart, anger antalet GSS/T till 5 500 vid utgången av 2020. Inflödet till kategorin består i huvudsak av tidigare GSS/K samt de som rekryterats ur grundutbildningsomgång 2018/19. Avgångsorsaker under 2019 hänförs i huvudsak till att den tidsbegränsade anställningen upphört eller entledigande på egen begäran. Sammanlagt har 529 avgångar registrerats under året. Andelen entlediganden på egen begäran har minskat relativt 2018.

Tidvis tjänstgörande officerare

Målet för antal anställda reservofficerare (OFF/T och SO/T) är fördelat på 750 OFF/T och 2 450 SO/T. Antalet reservofficerare uppgick vid årets slut till sammanlagt 6 729 individer vilket innebär en ökning med 107 relativt föregående år. Fördelningen av dessa var 6 180 OFF/T och 549 SO/T. Årets inflöde av officerare och specialistofficerare i reserven utgjordes huvudsakligen av tidigare anställd OFF/K och SO/K. Därtill har Försvarmakten anställt individer som OFF/T eller SO/T efter examen vid reservofficersutbildningarna. Att antalet reservofficerare överstiger målet beror på arvet från en betydligt större krigsorganisation och på Försvarmaktens vilja att omhänderta kompetensen hos anställd personal som valt att sluta som yrkesofficer, genom att erbjuda dem reservofficersanställning. Den höga åldersstrukturen i kategorin bidrar dock till ett högt utflöde genom pensionsavgångar och har i allt väsentligt utgjorts av pensionsavgångar eller anställning i personalkategorierna OFF/K eller SO/K. Under 2019 har 187 avgångar registrerats, främst med anledning av pension eller entledigande på egen begäran.

Civilanställda

Vid årets slut uppgick antalet civila arbetstagare (CVAT) till 8 133, vilket kan jämföras med 5 680 vid årsslutet 2018. Försvarmaktens organisatoriska behov är 8 300 CVAT. Ökningen av antalet civilanställda beror i huvudsak av VÖG, vilken tillförde cirka 1 900 CVAT från FMV. Utöver VÖG har den största delen av inflöde till personalkategorin tillkommit genom ordinarie vakansrekrytering av civilanställda. Under året har 566 CVAT

avslutat sin anställning under året företrädesvis med anledning av att anställningen avslutats på egen begäran och ålderspension.

Avtalspersonal

I tidigare avsnittet om hemvärnssoldater och frivillig personal redovisas ytterligare statistik avseende avtalspersonal. Med stöd av tabell 2 och 3 redovisas bland annat målsättningar, personalvolym och flöden och avseende personal vid hemvärnsförbanden och de frivilliga försvarsorganisationerna.

Personalomsättning GSS/K – avgångar på egen begäran

Tabell 11 visar andelen avgångar på egen begäran relativt antal anställda. Andelen anställda som har avslutat anställningen som GSS/K på egen begäran är en (1) procentenhet lägre 2019 än föregående år. Ett entledigande som GSS/K kan dock innebära att individen fortsätter vara anställd inom myndigheten men i en annan personalkategori. Exkluderas dessa typer av flöden så sjunker andelen till åtta procent, vilket också är en minskning relativt föregående år. I kategorin GSS är personalomsättningen högre än i övriga personalkategorier med kontinuerligt tjänstgörande militär personal. Detta beror dels på att medelåldern är relativt låg (26 år), dels på att anställningsformen är tidsbegränsad.

	2019	2018	2017	2016	2015
Totalt	12%	13%	14%	15%	17%
Varav:					
Kvinnor	14%	14%	18%	20%	21%
Män	12%	13%	13%	15%	17%

Tabell 11 Personalomsättning GSS/K

Medelålder

I tabell 12 redovisas medelåldern den 31 december 2019 för olika personalkategorier samt fördelningen mellan kvinnor och män. Vidare framgår hur utvecklingen av medelåldern sett ut över flera år. Kvinnornas medelålder är lägre än männens sett till alla personalkategorier. Ingen förändring av medelåldern jämfört med föregående år kan konstateras för någon av kategorierna.

Personalkategori	Medelålder								
	Försvarmakten totalt			Kvinnor			Män		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017
OFF/K, SO/K	43	43	43	38	37	37	43	43	43
OFF/T, SO/T	51	51	51	42	42	42	52	52	51
GSS/K	26	26	26	25	26	25	26	26	26
GSS/T	30	30	30	29	29	29	30	30	30
Civila arbetstagare	46	46	46	45	46	46	46	46	46
Försvarmakten totalt	41	40	40						

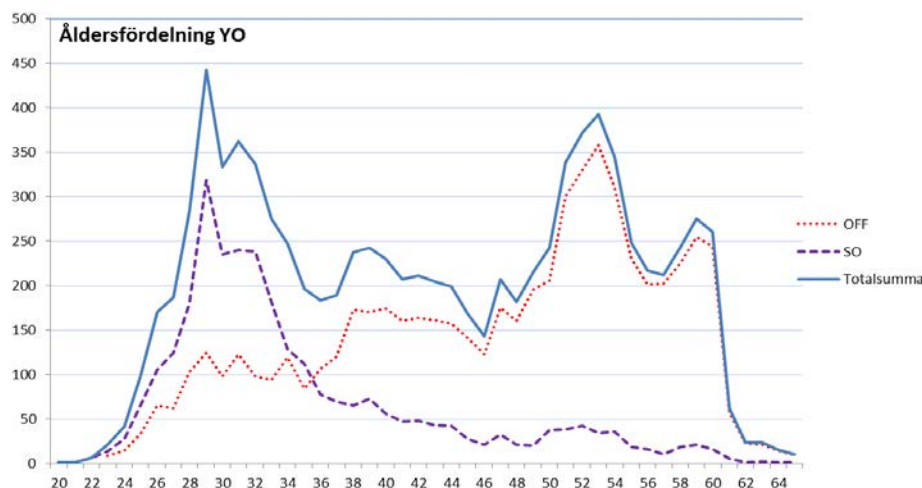
Tabell 12 Medelålder för anställd personal

Åldersfördelning för respektive personalkategori samt uppdelning på kön

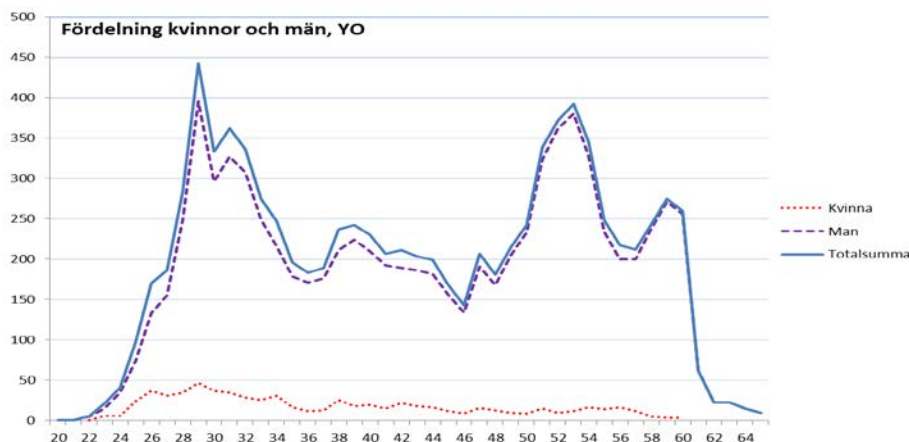
Myndigheten ska även redovisa åldersstrukturen per personalkategori (exklusive totalförsvarspliktiga).

Figur 1 till 7 visar åldersfördelningen för de olika personalkategorierna med anställd personal. Figurerna visar att det finns stora skillnader i åldersfördelning mellan personalkategorierna. Officerare och reservofficerare kommer att påverkas av ålderspensioneringar i relativt hög utsträckning under de kommande åren. I kategorin OFF/K innebär detta en särskilt stor utmaning, då möjligheten att ersätta erfaren militär personal med individer rekryterade direkt från arbetsmarknaden är mycket begränsad. Under 2019 uppnådde cirka 185 kontinuerligt tjänstgörande officerare ordinarie pensionsålder (61 år). Under perioden 2020-2025 förväntas ytterligare cirka 1 450 yrkesofficerare uppnå ordinarie pensionsålder, varav drygt 1 350 är officerare och cirka 100 specialistofficerare.

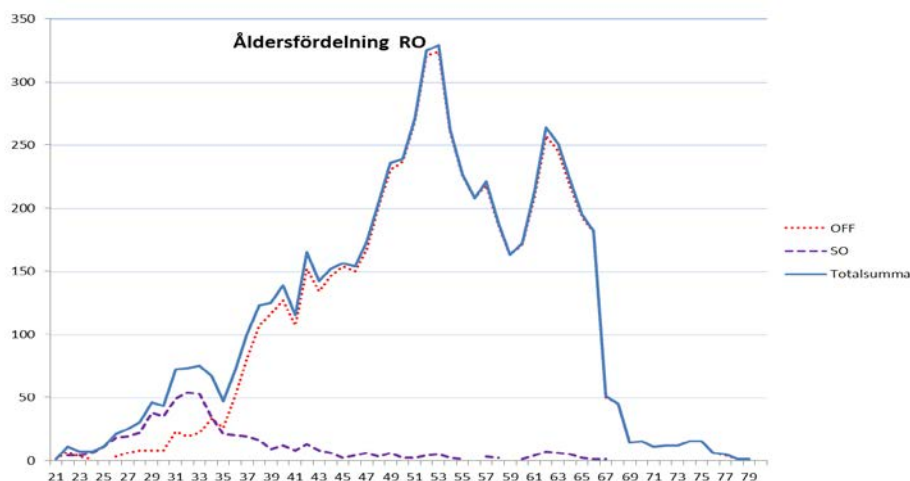
Vidare framgår att kvinnor tenderar att vara yngre än medarbetare som är män inom samtliga personalkategorier. Exempelvis är omkring 18 procent av yrkesofficerarna som är män 55 år eller äldre, medan endast omkring åtta procent av yrkesofficerarna som är kvinnor faller inom samma ålderskategori. Männerna är således överrepresenterade bland de individer som är berättigade till pension under de kommande åren. Detta förhållande leder i sin tur till att andelen kvinnor bland yrkesofficerarna, allt annat lika, kan förväntas öka i takt med att äldre medarbetare går i pension.

Figur 1 Åldersfördelning för yrkesofficerare

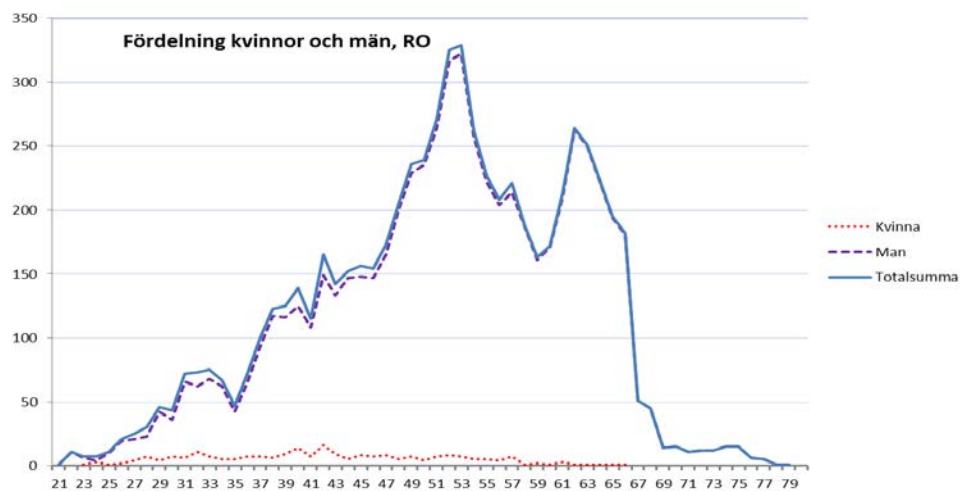

Figur 2 Åldersfördelning för yrkesofficerare uppdelat på kön

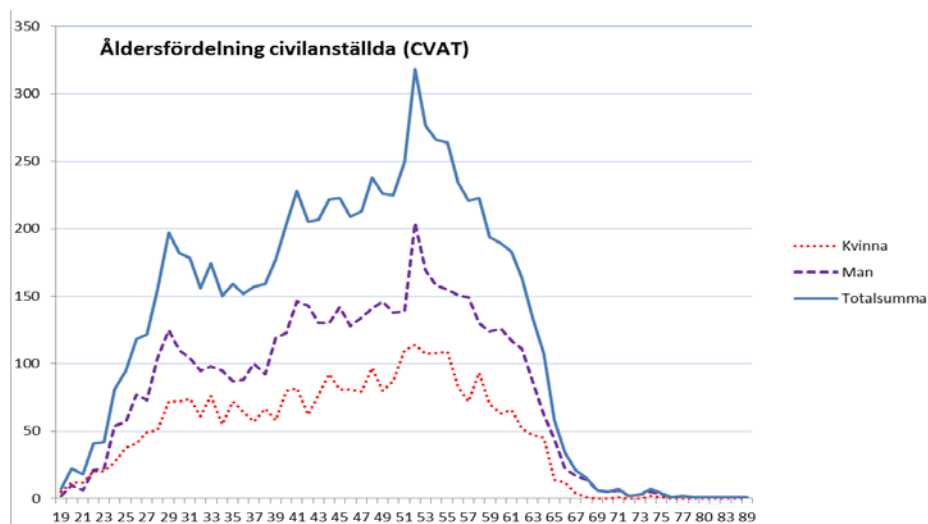

Figur 3 Åldersfördelning för reservofficerare

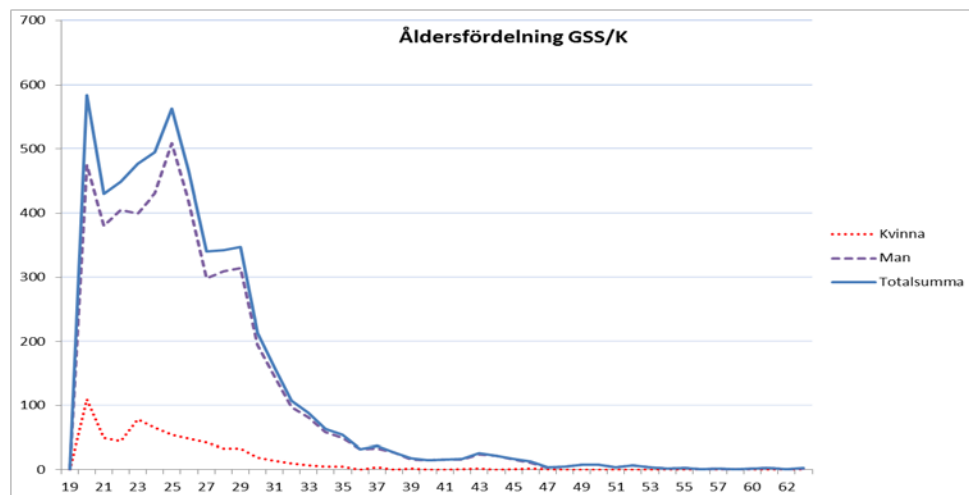

Figur 4 Åldersfördelning för reservofficerare uppdelat på kön

Figur 5 Åldersfördelning för civilanställda uppdelat på kön

Figur 6 Åldersfördelning för kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater samt sjömän uppdelat på kön

Figur 7 Åldersfördelning för tidvistjänstgörande gruppbefäl, soldater samt sjömän uppdelat på kön

Personal vid internationella insatser och annan utlandstjänstgöring

Redovisningen ska omfatta såväl personalkategorier Antal tjänstgörande i internationella insatser under året, fördelat på kvinnor och män, ska redovisas.

RB p 7
(del av)

I tabell 13 redovisas Försvarmaktens internationella engagemang fördelat på *internationella militära insatser* och *annan tjänstgöring*. För att tydliggöra personalallokeringen för de internationella uppdrag som Försvarmakten deltar i redovisas dels antalet befattningar per uppdrag och dels antal individer som under året bemannat befattningarna. Bemanningen visar även fördelningen mellan kvinnor och män per personalkategori.

För de internationella militära insatserna har antalet befattningar minskat något jämfört med föregående år företrädesvis på grund av förändrade personalramar för förbandsinsatserna i Mali och Afghanistan. Det är främst antalet yrkesofficersbefattningar som har minskat vid förbandsinsatserna. Även om denna minskning ännu inte bidragit till direkta effekter kommer en fortsatt minskning av antalet officersbefattningar och särskilda befattningar inom vissa funktioner ha en positiv inverkan avseende förutsättningarna för tillväxt av det nationella försvaret. Antalet individer som tjänstgjort vid internationella militära insatser har ökat relativt 2018. Det beror huvudsakligen på en ökad förekomst av delade befattningar, det vill säga, att en befattning med tillhörande insatstid fördelas på två eller flera individer. Därtill förekommer variationer för tidpunkten när rotationer med ny personal till insatsområdena sker.

Jämfört med 2018 har det skett en generell ökning av antalet kvinnor vid insatser inom personalkategorierna yrkes- och reservofficer samt soldater och sjömän.

Läget avseende annan utlandstjänstgöring framgår av redovisningen i nedre delen av tabell 13. Benämningen annan utlandstjänstgöring i detta avsnitt avser tjänstgöring utomlands med stöd av det statliga ramavtalet *Avtal om utlandskontrakt och riktlinjer för anställningsvillkor vid tjänstgöring utomlands* (URA). Avtalet omfattar utlandstjänstgöring under en period om minst två månader. Kortare tjänstgöring utomlands benämns i Försvarmakten som utrikes tjänsteresa, vilket inte utgör en del av redovisad statistik i denna bilaga. Tabellen har en förändrad disposition jämfört med föregående år i syfte att förtydliga huruvida utlandstjänstgöringen avser tjänstgöring med stöd av URA eller i form av internationell militär insats.

Det sammanlagda antalet befattningar och antalet utlandstjänstgörande är jämförbara med föregående år. Den med stöd av URA utlandstjänstgörande personalen är huvudsakligen placerad i befattningar som attachéer, elever vid utländska skolor, stabsofficerare vid olika internationella militära organisationer samt befattningar inom Heavy Airlift Wing (HAW) i Ungern.

Insatser	Antal befattningar	Summa antal individer	Antal individer per personalkategori															Personal som har direktrekryterats till insatsen		
			Yrkesofficerare			Reservofficerare			GSS/K			GSS/T			Civila arbetstagare					
			Totalt	Varav		Totalt	Varav		Totalt	Varav		Totalt	Varav		Totalt	Varav		Totalt	Varav	
				Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
I internationell militär insats:																				
MINUSMA Mali	297	857	229	19	210	38	7	31	431	43	388	76	17	59	47	10	37	36	12	24
OIR Irak	50	156	34	3	31	8	1	7	103	1	102	7	0	7	3	2	1	1	0	1
RSM Afghanistan	25	78	45	3	42	12	1	11	10	1	9	1	0	1	6	3	3	4	0	4
EUTM Somalia	9	19	12	1	11	3	0	3	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EUTM Mali	8	21	11	2	9	1	0	1	9	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EUTM RCA	9	21	7	0	7	6	1	5	8	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KFOR Kosovo	4	7	6	1	5	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NATO Mission Iraq (NMI)	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UNTSO Mellanöstern	8	11	7	0	7	4	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MONUSCO Kongo	2	4	3	0	3	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UNMOGIP Ind/Pak	5	8	7	1	6	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NNSC Sydkorea	5	10	9	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
UNMISS Sydsudan	2	4	2	0	2	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MINURSO Västsahara	2	4	2	0	2	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UNMHA Jemen	2	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa	354	1 202	376	30	346	79	11	68	565	45	520	84	17	67	57	16	41	41	12	29
Annat tjänstgöring:																				
Attachéer	30	38	38	0	38	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Försvarsassistenter	4	5	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0
Stab NATO	19	24	22	0	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0
Stab EU	11	13	10	0	10	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	1	1	0	0	0
EU OHQ Atalanta	3	5	5	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EU OHQ Sophia	2	5	5	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EEAS Ukraina	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
EEAS Kenya	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Förbindelseofficerare	17	22	18	2	16	2	1	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utvecklingsofficerare	4	4	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Lärare utländsk skola	5	7	7	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elever utländsk skola	47	48	47	2	45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
SWAFSG Thailand	3	5	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
UNIFIER	8	12	6	0	6	4	0	4	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
HAW, Ungern	28	32	26	2	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	2	4	0	0	0
Summa	183	222	194	7	187	6	1	5	3	0	3	2	1	1	17	8	9	0	0	0
2019 Totalt	537	1 424	570	37	533	85	12	73	568	45	523	86	18	68	74	24	50	41	12	29
Jämförelsetal:																				
2018 Totalt	700	1 307	541	36	505	63	7	56	460	30	430	127	21	106	65	32	33	51	10	41
2017 Totalt	679	1 730	762	108	654	71	14	57	662	40	622	92	23	69	70	26	44	73	17	56

Tabell 13 Personal som tjänstgjort utomlands 2019

Andel yrkesofficerare som tjänstgjort utomlands

Andelen yrkesofficerare som tjänstgjort utomlands i förhållande till den totala mängden yrkesofficerare anställda i Försvarets maktens redovisas i tabell 14. I genomsnitt under året var 1,6 procent av yrkesofficerarna tjänstgörande vid internationella militära insatser. Andelen har varierat under åren, vilket beror på att insatsernas antal och storlek har varierat. Andelen har minskat under 2019 jämfört med föregående år.

	2019	2018	2017	2016
Andel	1,6%	1,9%	1,9%	2,0%

Tabell 14 Andel YO som tjänstgjort utomlands

Innehållsförteckning

Materieförsörjning.....	1
Väsentlig verksamhet och ekonomi	1
Investeringsplaner	2
Markmateriel.....	4
Marinmateriel.....	5
Flygmateriel.....	6
Lednings- och underrättelsemateriel	7
Logistikmateriel	8
Övrig materiel, tjänster och anläggningar	9
Resultatredovisning materielinvesteringar	10
Verksamhetsredovisning av materielinvesteringar.....	11
Ekonomisk redovisning av materielinvesteringar	29
Effektivitet i materieförsörjningen	29

Tabellförteckning

Tabell 1 Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel (mnkr).....	3
Tabell 2 Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel (mnkr).....	3
Tabell 3 Viktigare leveranser av markmateriel	4
Tabell 4 Viktigare beställningar av markmateriel	4
Tabell 5 Investeringsplan för vidmakthållande av markmateriel (mnkr)	4
Tabell 6 Investeringsplan för anskaffning av markmateriel (mnkr)	4
Tabell 7 Viktigare leveranser av marinmateriel	5
Tabell 8 Viktigare beställningar av marinmateriel	5
Tabell 9 Investeringsplan för vidmakthållande av marinmateriel (mnkr)	5
Tabell 10 Investeringsplan för anskaffning av marinmateriel (mnkr)	5
Tabell 11 Viktigare leveranser av flygmateriel	6
Tabell 12 Viktigare beställningar av flygmateriel	6
Tabell 13 Investeringsplan för vidmakthållande av flygmateriel (mnkr)	6
Tabell 14 Investeringsplan för anskaffning av flygmateriel (mnkr).....	6
Tabell 15 Viktigare leveranser av lednings- och underrättelsemateriel.....	7
Tabell 16 Viktigare beställningar av lednings- och underrättelsemateriel	7
Tabell 17 Investeringsplan för vidmakthållande av lednings- och underrättelsemateriel (mnkr).....	7
Tabell 18 Investeringsplan för anskaffning av lednings- och underrättelsemateriel (mnkr)	7
Tabell 19 Viktigare leveranser av logistikmateriel.....	8
Tabell 20 Viktigare beställningar av logistikmateriel	8
Tabell 21 Investeringsplan för vidmakthållande av logistikmateriel (mnkr).....	8
Tabell 22 Investeringsplan för anskaffning av logistikmateriel (mnkr)	8
Tabell 23 Viktigare leveranser av övrig materiel, tjänster och anläggningar	9
Tabell 24 Viktigare beställningar av övrig materiel, tjänster och anläggningar	9
Tabell 25 Investeringsplan för vidmakthållande av övrig materiel, tjänster och anläggningar (mnkr)	9
Tabell 26 Investeringsplan för anskaffning av övrig materiel, tjänster och anläggningar (mnkr).....	9

Materieförsörjning

Väsentlig verksamhet och ekonomi

Försvarmaktens materieförsörjning har under 2019 genomförts med ett bra resultat samtidigt som stora förändringar inom området genomförts såväl internt Försvarmakten, som mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk (FMV).

Under 2019 har stor kraft lagts på införande och utveckling av nya arbetssätt och ansvarsförhållanden med anledning av ny ledningsorganisation med bl.a. försvarsgrensstaber, Försvarmaktens övertagande av vidmakthållande av materiel samt verksamhetsövergången från FMV. Som en del i detta har Försvarmakten tagit över ansvaret för kommersiella avtal inom vidmakthållandeområdet och den del av anskaffning där Försvarmakten har dispositionsrätt (anslagspost 1:3.2 *Anskaffning materiel och anläggningar*). En förutsättning för att Försvarmakten har kunnat överta ansvaret är att FMV fortsatt levererat tjänstestöd för såväl nya avtal som förvaltning av redan befintliga. Vidare har förändringar genomförts internt inom myndigheten avseende mandat och ansvarsfördelning kopplat till planering och genomförande av materieförsörjning i och med att försvarsgrensstaberna tilldelats ett större ansvar och mandat inom sina respektive områden. Uppföljning av resursproduktion relaterat till uppföljning av materielproduktionen med nya områden som logistik, kommersiella frågor, infrastruktur och säkerhet har också etablerats under året tillsammans med försvarsgrenstaberna. Nämnade förändring har skapat förutsättningar för förbättringar i försvarsgrenarnas ansvarstagande och rådighet inom materielområdet.

Ett omfattande utvecklingsarbete har också genomförts avseende arbetsätt och metoder för nya finansiella flöden med anledning av förändrad anslagsstruktur och ny finansiell styrmodell mellan och inom Försvarmakten och FMV som började gälla den 1 januari 2019. Arbetet har bl.a. resulterat i en metod för statskapitalöverföring vid materielleveranser.

Inom ramen för markstridskrafternas förmågeökning har flera viktiga system för markmålsbekämpning levererats under året, t.ex. artillerisystem Archer och granatkastarbandvagnar. Samtidigt har luftvärnsförmågan stärkts i och med modifiering av Underrättelseenhet 23 (UndE 23) och Eldenhet 97 (EldE 97). Inom det marina området har livstidsförlängning av stridsbåtsbeståndet och anskaffning av nya skyddade stridsbåtar utgjort ett viktigt tillskott för amfibie-, bas- och hemvärnsförband. Leveranser av modifierade Helikopter 14 har påbörjats. Satsningen på flygbaserna har fortsatt med anskaffning av materiel för hantering av landningsbanor. Baserna har även infört nya landningssystem och kommunikationssystem. Krypto- och IT-säkerhetsprodukter har levererats till totalförsvaret. Materiel till Telekrigsbataljonen har utvecklats och uppgraderats. En särskild satsning har gjorts på att öka lagernivåer av finkalibrig ammunition, reservdelar och utbytesenheter. Leverans av materiel till två traumatroppar har förbättrat sjukvårdsförmågan.

Särskilda beslut har tagits och avsättningar av medel har gjorts för avveckling av icke relevant materiel, då det finns behov att frigöra förrådsytor kopplat till att kunna lagra materiel på rätt plats d.v.s. förbandsnära förrådshållning. Detta skapar även förutsättningar för tillväxt.

Försvarmakten har sammantaget producerat materiel under året i enlighet med de finansiella villkoren för såväl anslagspost 1:1.3 *Vidmakthållande av anläggningar och materiel*, som anslagspost 1:3.2 *Anskaffning av anläggningar och materiel*. Produktionsstyrningsåtgärder har vidtagits löpande under året.

Under perioden har resurskontroller genomförts vid P 18, Lv 6, F 21 och SkyddC. Riksrevisionen har under året genomfört kontroller vid I 19 AJB, Ing 2, Hkpflj, FMCL och särskilda ammunitionsförråd. Kontrollerna visar på varierande behov av åtgärder hos förbanden ex. riskanalys avseende intern styrning och kontroll, brister avseende tvåsamhet vid inventering, omsättning av fordon och tält, inköp reservmateriel samt översyn av avtal. Åtgärder vidtas och återkoppling sker under 2020.

Viktigare materielleveranser, lagda beställningar, väsentliga avvikelser samt resultatredovisning av väsentlig verksamhet redovisas nedan för respektive stridskraft.

Investeringsplaner

Försvarsmakten ska för större materielobjekt som har tagits i drift redovisa skillnader mellan myndighetens aktuella investeringsplan för vidmakthållande och den plan för vidmakthållande som upprättades vid anskaffningen. Av redovisningen ska framgå eventuella skillnader i ekonomi jämfört med ursprunglig plan och vilka åtgärder som vidtagits.

RB p 8
(del av)

Försvarsmakten och FMV införde 2019 en ändrad finansiell styrmodell i enlighet med regeringsbeslut. Styrmodellen innebär en förändrad uppdelning av anslagsposter och myndigheternas dispositionsrätt.

I investeringsplanen för vidmakthållande, som belastar anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* (anslagspost 1:1.3), ingår återanskaffning av beredskapstillgångar, både inventarier och varor. Utöver investeringarna i beredskapstillgångar återfinns utfall för vidmakthållande inom de olika materielsystemen. Utfallen redovisas inklusive intäkter, varav de externa intäkterna bruttoredo visas i årsredovisningen.

I investeringsplanen för anskaffning, som belastar anslag 1:3 (anslagsposter 1:3.1 och 1:3.2) och anslag 1:11 (anslagspost 1.11.4), ingår anskaffning av beredskapstillgångar, både inventarier och varor. Inom anslaget genomförs även investeringar i form av renovering och modifiering stridsfordon, generalöversyn av fartyg, halvtidsmodifieringar av fartyg samt avveckling. Utfallen redovisas inklusive intäkter, varav de externa intäkterna bruttoredo visas i årsredovisningen.

Uppföljning av investeringsplanen, som är en utgiftsbudget, redovisas nedan dels med totalt utfall för respektive anslagspost, dels uppdelat under respektive materielområde. De olika delområdena i investeringsplanens tabeller har benämnts enligt budgetunderlag 2019 och avviker därför jämfört med regleringsbrev 2019 (benämning enligt regleringsbrev 2019 anges inom parentes). I tabellerna har det som benämns Prognos 2019 i bilaga 7 till regleringsbrevsändringen utfärdad den 27 juni 2019 benämnts Budget 2019.

Betydande förändringar i vidmakthållande- och materielunderhållskostnader för större materielobjekt redovisas, från och med det tagits i drift, under *Investeringsplan för vidmakthållande* för respektive materielområde. På grund av förändringar i ansvarfördelning mellan Försvarsmakten och FMV avseende vidmakthållande av materiel och materielunderhåll så har det under 2019 funnits svårigheter att följa upp dessa kostnader. Under 2020 kommer stöd och metoder ses över för att åtgärda detta. Uppföljning av förändringar i vidmakthållande- och materielunderhållskostnader för större materielobjekt, från och med bemyndigande om anskaffning intill leverans och slutredovisning, sker under avsnittet *Resultatredovisning materielinvesteringar*.

Nedanstående ekonomiska redovisning ska inte betraktas som finansiell redovisning av berörda anslagsposter i formell mening, eftersom vissa anslagsposter (1:3.1 och 1:11.4) disponeras av FMV. För den finansiella redovisningen hänvisas till Försvarsmaktens och FMV:s årsredovisningar. Underlag för utfall som berör anslagsposterna 1:3.1 och 1:11.4 har inhämtats från FMV.

Kommentar utfall och trend i investeringsplaner

Utgifterna som 2018 belastade anslag 1:3 belastar från och med 2019 flera anslagsposter. Försvarsmakten disponerar anslagspost 1:3.2 och FMV disponerar anslagspost 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser* och anslagspost 1:11.4 för direkta FMV utgifter i 1:3.1 projekt. Även en del av FMV förvaltningsutgifter finansierades via anslag 1:3 t.o.m. 2018.

I redovisningen avseende investeringar i anläggningstillgångar (beredskapstillgångar) inom investeringsplan för anskaffning anges nu vilket värde som i samband med leveranser varit föremål för statskapitalöverföring till Försvarsmakten. Från 2019 konstrueras anläggningstillgångar, som finansieras av anslagspost 1:3.1 och 1:11.4, inom FMV innan dessa överförs till Försvarsmakten. Upparbetade utgifter för dessa anläggningstillgångar överfördes tidigare mer löpande till Försvarsmakten. Förändringen innebär en förskjutning av utfallet som ger ett initialt lägre utfall. Under 2019 består stora delar av utfallet för anskaffning av konstruktion av anläggningstillgångar ubåt och JAS inom FMV som inte levererats till Försvarsmakten. Överfört statskapital bedöms öka över tid till nivå motsvarande dagens budget men med större svängningar mellan åren som hänger

ihop med när stora materielsystem levereras. Under 2019 har även nya rutiner i mottagning av leveranser inneburit fördröjningar i arbetet med överföring av statskapital.

Övriga kommentarer framgår av noteringar nedan.

Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslaget 1:1	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017	Not
Utgifter för vidmakthållande	7 594	7 645	7 269	7 284	
Varav projektrelaterade förvaltningsutgifter (FMV)	856	587	-	-	1
Varav investeringar i anläggningstillgångar (beredskapstillgångar)	1 436	1 458	1 417	1 297	
Finansiering					
Varav anslaget 1:1	7 594	6 742	6 333	6 258	
Varav annan finansiering	-	903	936	1 026	

Tabell 1 Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel (mnkr)

Noteringar:

1. Skillnaden mellan budget och utfall för projektrelaterade förvaltningsutgifter beror främst på att budgeten i samband med genomförd förändring av anslagsstrukturen skapades genom en första schablonmässig uppdelningen av anslag 1:3 i posterna 1:3.1 och 1:11.4. Efter hand kommer detta korrigeras till en mer rättvisande uppdelning under kommande år.

Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3/1:11	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017	Not
Utgifter för anskaffning och utveckling	14 386	14 142	10 790	10 160	1, 2
Varav projektrelaterade förvaltningsutgifter (FMV)	675	559	-	-	
Varav investeringar i anläggningstillgångar (beredskapstillgångar)	10 264	2 274	7 909	7 524	3
Finansiering					
Varav anslaget 1:3	13 711	13 640	10 728	10 062	
Varav anslaget 1:11	675	473			
Varav annan finansiering	-	30	61	98	

Tabell 2 Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel (mnkr)

Noteringar:

1. En del av FMV förvaltningsutgifter finansierades via anslag 1:3 t.o.m. 2018. Fr.o.m. 2019 finansieras den posten via FMV förvaltningsanslag 1:11.5. I Försvarsmaktens budgetunderlag för 2019 uppskattades den posten till 303 miljoner kronor.
2. Budget för anskaffning av materiel har ökat mellan 2018 och 2019 p.g.a. de ekonomiska tillskott som erhöles i samband med regleringsbrevet för 2019.
3. Avser vad som överförts som statskapital på anslagposterna 1:3.1 och 1:11.4 tillsammans med beredskapstillgångar som anskaffats inom anslagsposten 1:3.2. Se även förklaring under rubriken *Kommentar utfall och trend i investeringsplaner.*

Markmateriel

Viktigare leveranser omfattar brobandvagnar, granatkastarpansarbandvagnar och artilleripjäser (Archer).

Inom objektet Insatsförmåga luftvärn har modifierade underrättelseenheter (UndE23) samt modifierade eldenheter (EldE 97) levererats.

Beredskapslager avseende finkaliberammunition har ökat i samband med särskilt riktade insatser under året.

Mindre förseningar i produktionen rör leverans av modifierade stridsfordon 90 och stridsvagn 122 som orsakats av tekniska svårigheter vid modifieringen. Leveranser bedöms ske första halvåret 2020, vilket gör att förseningarna inte innebär några avgörande konsekvenser för de mekaniserade bataljonernas utveckling och förmåga.

Viktigare leveranser av markmateriel

Materielobjekt	Levererat antal	Slutredovisning
Brobandvagn	2	2021
Bataljonsartilleri, granatkastarpansarbandvagn	8	2021
REMO 77B anskaffning Archer pjäser	3	2021
Insatsförmåga luftvärn (modifierad UndE 23)	2	2022
Insatsförmåga luftvärn (modifierad EldE 97)	2	2022
Finkaliberammunition	(mängdmateriel)	2020

Tabell 3 Viktigare leveranser av markmateriel

Viktigare beställningar av markmateriel

Materielobjekt
Statushöjning granatgevär 19-25
Anskaffa lastbilar 18-21
Anskaffa fordon 19-21
Anskaffa granatgevärsammunition 20-22

Tabell 4 Viktigare beställningar av markmateriel

Investeringsplaner markmateriel (arméstridskrafter)

Kostnader avseende vidmakthållande ligger över budget då en särskild satsning för lageruppbyggnad av ammunition har skett.

Ökningen av budgeten för anskaffning mellan 2018 och 2019 beror på satsningar som gjordes i samband med det ekonomiska tillskottet i Regleringsbrevet för 2019.

Budget för anskaffning underskrids då leveranser av modifierade stridsfordon 90 och stridsvagn 122 försenats.

Investeringsplan för vidmakthållande av markmateriel (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslaget 1:1	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Markmateriel	755	915	964	780

Tabell 5 Investeringsplan för vidmakthållande av markmateriel (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning av markmateriel (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3/1:11	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Markmateriel	2 770	1 661	1 777	1 207

Tabell 6 Investeringsplan för anskaffning av markmateriel (mnkr)

Marinmateriel

Inom amfibieområdet har livstidsförlängda stridsbåtar för transport respektive ledning mottagits. Leveranser av nyproducerade stridsbåtar, som ersättare för äldre stridsbåtar, har också påbörjats.

Inom sjöstridsområdet har införande av bojåtar för undervattensspaning påbörjats, efter anpassning av de äldre bevakningsbåtar typ 80. En bojåta har levererats under 2019.

Införandet av igenkänningssystemet *Identification Friend or Foe Mode 5* (IFF Mode 5) har fortsatt för marina fartyg under året och planeras för slutförande under 2020.

Leverans av ubåten HMS Gotland är flyttad till 2020 med anledning av förseningar vid industrin. Konsekvenserna har omhändertagits i den operativa planeringen.

Viktigare leveranser av marinmateriel

Materielobjekt	Levererat antal	Slutredovisning
Livstidsförlängning Stridsbåt 90 H	35	2021
Stridsbåt 90 HSM	6	2021
Bojåta	1	2020
IFF Mode 5	(redovisas ej här)	2020

Tabell 7 Viktigare leveranser av marinmateriel

Viktigare beställningar av marinmateriel

Materielobjekt
(inga viktigare nybeställningar)

Tabell 8 Viktigare beställningar av marinmateriel

Investeringsplaner marinmateriel (marinstridskrafter)

Inom vidmakthållande ligger utfallet i huvudsak inom ramen för budget och trend. De största kostnaderna ligger inom vidmakthållande för ubåts- resp. sjöstridssystem.

Ökningen av budgeten för anskaffning mellan 2018 och 2019 beror på satsningar som gjordes i samband med det ekonomiska tillskottet i Regleringsbrevet för 2019.

Kostnader avseende anskaffning överskrider budget vilket i huvudsak beror på en förskjutning av anslagsbelastningen mellan olika år inom ramen för projekten HTM Gotland och anskaffning av ny ubåt (A 26).

Investeringsplan för vidmakthållande av marinmateriel (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslaget 1:1	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Marinmateriel	1 310	1 355	1 381	803

Tabell 9 Investeringsplan för vidmakthållande av marinmateriel (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning av marinmateriel (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3/1:11	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Marinmateriel	4 057	5 034	2 111	1 551

Tabell 10 Investeringsplan för anskaffning av marinmateriel (mnkr)

Flygmateriel

Inom flygmaterielområdet har helikopter 14E nummer två levererats och leveranser av radarjaktroboten Meteor har fortsatt. I övrigt har under året materiel levererats för regelverksuppfyllande i form av väntplatsljus på Årna, Såtenäs och Ronneby samt omsättning av haverilarm och högtalarsystem på flottflyplatserna. Inom flygbasområdet har även magnetvagnar, snöslungor och rullflakssläpvagnar levererats.

Bland förseningarna inom flygmateriel finns bl.a. en helikopter 14E. Förseningen ger begränsade konsekvenser för fortsatt tillväxt av systemet.

Viktigare leveranser av flygmateriel

Materielobjekt	Levererat antal	Slutredovisning
Modifierad helikopter 14E	1	2023
Radarjaktrobot Meteor	(redovisas ej här)	2021
Snöslungor till funktionsbärare vid flygbas	10	2020
Magnetvagnar till flygbas	11	2019
Rullflakssläpvagn 25T	20	2019
Instrumentlandningssystem Cat, Ronneby och Såtenäs	2	2020
Väntplatsljus på Årna, Såtenäs och Ronneby	(mängdmateriel)	2019
Installation reserv-VCS Flyg (Voice Communication System)	(mängdmateriel)	2020
Haverilarm och högtalarsystem flygledartorn	5	2021

Tabell 11 Viktigare leveranser av flygmateriel

Viktigare beställningar av flygmateriel

Materielobjekt
Anskaffa motmedel
MS-versionsuppgradering helikopter 14
Omsättning klargöringsfordon
Vidmakthålla Ledningssystem Flyg 20-23

Tabell 12 Viktigare beställningar av flygmateriel

Investeringsplaner flygmateriel (flygstridskrafter)

Inom vidmakthållande ligger utfallet i huvudsak inom ramen för budget och trend. De största kostnaderna ligger inom vidmakthållande av stridsflygsystemet.

Underskridandet av budget 2019 för anskaffning orsakas i huvudsak av försenad leverans av helikopter 14 E.

Investeringsplan för vidmakthållande av flygmateriel (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslaget 1:1	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Flygmateriel	1 934	2 002	1 780	2 326

Tabell 13 Investeringsplan för vidmakthållande av flygmateriel (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning av flygmateriel (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3/1:11	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Flygmateriel	4 716	4 399	4 186	4 725

Tabell 14 Investeringsplan för anskaffning av flygmateriel (mnkr)

Lednings- och underrättelsemateriel

Inom området ledningsmateriel är lednings- och sambandsmateriel till förbanden samt uppgradering av såväl Strategiska nät som radaranläggningar bland de mest betydelsefulla materielleveranserna.

Krypto- och IT-säkerhetsprodukter har levererats till andra aktörer inom totalförsvaret.

Materiel till Telekrigsbataljonen har utvecklats och uppgraderats.

Viktigare leveranser av lednings- och underrättelsemateriel

Materielobjekt	Levererat antal	Slutredovisning
Uppgradering Radiolänk	(redovisas ej här)	2021
Utveckling Telekrigsbataljon 15-20	(redovisas ej här)	2024
Kommunikationsnät Flygbas	(redovisas ej här)	2021
Anskaffa Länk 22 steg 2	(redovisas ej här)	2021
Anskaffa Krypto 17-20	(redovisas ej här)	2021
Anskaffa IT-säkprodukter 18-20	(redovisas ej här)	2021
Anskaffa FMN 18-21	(redovisas ej här)	2022

Tabell 15 Viktigare leveranser av lednings- och underrättelsemateriel

Viktigare beställningar av lednings- och underrättelsemateriel

Materielobjekt
Underlagsinhämtning 20-22
Vidmakthåll extern materiel TKSE 20-22
Anskaffa infrastruktur NORECAS
Vidmakthåll strategiska nät 19-21

Tabell 16 Viktigare beställningar av lednings- och underrättelsemateriel

Investeringsplaner lednings- och underrättelsemateriel (operativ ledning)

Inom vidmakthållande ligger utfallet något under budget men i riktning med trenden. Underskridandet beror i huvudsak på minskad verksamhet och kostnader inom strategiska nät. De största kostnaderna ligger dock fortsatt inom ramen för vidmakthållande av strategiska nät.

Underskridandet av budget för anskaffning orsakas i huvudsak av uteblivna leveranser av radiomateriel och krypton.

Investeringsplan för vidmakthållande av lednings- och underrättelsemateriel (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslaget 1:1	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Lednings- och underrättelsemateriel	1 145	1 013	1 020	1 170

Tabell 17 Investeringsplan för vidmakthållande av lednings- och underrättelsemateriel (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning av lednings- och underrättelsemateriel (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3/1:11	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Lednings- och underrättelsemateriel	1 348	1 060	1 271	1 573

Tabell 18 Investeringsplan för anskaffning av lednings- och underrättelsemateriel (mnkr)

Logistikmateriel

Viktiga leveranser inom området logistikmateriel omfattar drivmedelsekipage för operativa transporter av främst flygdrivmedel. Materiel till två traumatroppar har också levererats, vilket förbättrar sjukvårdsförmågan.

Under året har det kontinuerligt levererats personlig utrustning bland annat materiel ingående i fältuniform 90-systemet, materiel ingående i arbetsuniformssystemet, träningskläder till rekryter, underkläder till kvinnor och nya gradbeteckningar med anledning av införandet av nytt tjänstegradssystem.

En satsning har även gjorts mot anskaffning av reservdelar och utbytesenheter, vilket förbättrat den materiella uthålligheten.

Förseningar rör främst anskaffning av pumputrustning för drivmedel till transportflyg och helikopter, vilket innebär att äldre utrustningar får användas längre än planerat.

Viktigare leveranser av logistikmateriel

Materielobjekt	Levererat antal	Slutredovisning
Drivmedelsekipage	4	2019
Elverk 5 kVA	300	2019
Traumatroppar	2	2019
Belysningsutrustning Ficklampa 5	8400	2019
Personligt utrustningssystem	(mängdmateriel)	2021
Reservmateriel	(mängdmateriel)	2019

Tabell 19 Viktigare leveranser av logistikmateriel

Viktigare beställningar av logistikmateriel

Materielobjekt
Anskaffa Drivmedelstransportsystem 2020-22
Anskaffning stridsportioner, hållbara livsmedel
Vidmakthållande Logistikledningssystem 2020-22

Tabell 20 Viktigare beställningar av logistikmateriel

Investeringsplaner logistikmateriel (logistik)

Den ökade budgeten för vidmakthållande jämfört 2018 beror på att kostnaden för reservmateriel nu förs mot logistikområdet. Reservmateriel redovisades tidigare under avsnittet *Övrig materiel, tjänster och anläggningar*. Skillnaden mellan utfall och budget för vidmakthållande 2019 utgörs av en ökad satsning på återanskaffning av reservmateriel och utbytesenheter.

Utfallet inom anskaffning har ökat främst med anledning av ökade anskaffning av sjukvårdsmateriel.

Investeringsplan för vidmakthållande av logistikmateriel (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslaget 1:1	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Logistikmateriel	1 435	1 716	724	680

Tabell 21 Investeringsplan för vidmakthållande av logistikmateriel (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning av logistikmateriel (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3/1:11	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Logistikmateriel	425	540	294	71

Tabell 22 Investeringsplan för anskaffning av logistikmateriel (mnkr)

Övrig materiel, tjänster och anläggningar

Inom området har det under året kontinuerligt skett leveranser av materiel, materielrelaterade tjänster samt fortifikatoriska anläggningar. I de viktigare materielrelaterade tjänsterna ingår förutsättningsskapande verksamhet vid FMV.

Infrastrukturprojekt avseende fortsatt militär flygplatsfunktion i Karlsborg har inte kunnat realiseras. Tillståndsprövningsprocesser avseende dränering och reningsmetod för PFAS är i delar överklagad, FORTV inväntar investeringsgodkännande från regeringen och Försvarets tillståndsansökan för planerad verksamhet är överklagad. Därmed kommer projektet förskjutas i tid.

Viktigare leveranser av övrig materiel, tjänster och anläggningar

Materielobjekt	Levererat antal	Slutredovisning
Systemledning	(ej tillämpligt)	2019
Stöd i Försvarets förmågeinriktning	(ej tillämpligt)	2019
Marknad & inköp	(ej tillämpligt)	2019
Systemsäkerhetsarbete	(ej tillämpligt)	2019

Tabell 23 Viktigare leveranser av övrig materiel, tjänster och anläggningar

Viktigare beställningar av övrig materiel, tjänster och anläggningar

Materielobjekt
Ledningsplatser för försvarsgrensstaber
FMV stöd med tekniska installationer i Försvarets fastigheter
Systemledning
Stöd i Försvarets förmågeinriktning
Marknad & inköp
Systemsäkerhetsarbete

Tabell 24 Viktigare beställningar av övrig materiel, tjänster och anläggningar

Investeringsplaner övrig materiel, tjänster och anläggningar (stödfunktioner)

Den stora skillnaden mellan 2018 och 2019 samt utfall och budget 2019 för vidmakthållande utgörs av omavvägningar och löpande prioriteringar avseende bl.a. infrastrukturområdet och särskild verksamhet.

Kostnader avseende anskaffning ligger över budget, vilket i huvudsak orsakas av en ökning inom särskild verksamhet.

Investeringsplan för vidmakthållande av övrig materiel, tjänster och anläggningar (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslaget 1:1	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Övrig materiel, tjänster och anläggningar	1 015	645	1 400	1 524

Tabell 25 Investeringsplan för vidmakthållande av övrig materiel, tjänster och anläggningar (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning av övrig materiel, tjänster och anläggningar (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3/1:11	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Övrig materiel, tjänster och anläggningar	1 070	1 448	1 151	1 033

Tabell 26 Investeringsplan för anskaffning av övrig materiel, tjänster och anläggningar (mnkr)

Resultatredovisning materielinvesteringar

Försvarmakten ska redovisa resultatet av planerade och beställda investeringar. Eventuella avvikelser mot ursprunglig budget, efterföljande beslut och tidigare resultatredovisningar ska redovisas. Konsekvenserna av avvikelserna för den operativa förmågan och vilka åtgärder som vidtagits med anledning av detta ska kommenteras. Redovisningen ska omfatta ekonomi, tid och förmåga. Försvarmakten ska lämna en slutredovisning för de materielobjekt som överförs från Försvarets materielverk under året.

RB p 8

Försvarmakten ska för större materielobjekt som har tagits i drift redovisa skillnader mellan myndighetens aktuella investeringsplan för vidmakthållande och den plan för vidmakthållande som upprättades vid anskaffningen. Av redovisningen ska framgå eventuella skillnader i ekonomi jämfört med ursprunglig plan och vilka åtgärder som vidtagits.

Redovisningen är uppbyggd på följande sätt:

Verksamhetsredovisning 2019 – Kortfattad redovisning av investeringens status avseende t.ex. eventuella leveranser, om investeringen har beställts under året eller när den är planerad att beställas. Avvikelser som inträffat under 2019 redovisas, liksom vidtagna åtgärder för att omhänderta eventuella förseningar och/eller kostnadsfördringar. Om investeringen ännu inte påbörjats redovisas endast investeringens omfattning.

Bedömda betydande förändringar i vidmakthållande- och materielunderhållskostnader redovisas under respektive anskaffningsobjekt, där så är tillämpligt, intill det att objektet har levererats och slutredovisats. Därefter sker uppföljning under *Investeringsplan för vidmakthållande* under respektive materielområde ovan.

I de fall redovisningen innehåller säkerhetsskyddsklassificerad information så hänvisas till underbilaga 2.1 (H/S).

Ekonomisk redovisning 2019 – En prislägesjusterad finansiell uppföljning mot den beslutade utgiftsramen redovisas i underbilaga 2.2 (SK).

I redovisningen ingår investeringar som beslutats av Regeringen som enskilda investeringar, se innehållsförteckning nedan.

Verksamhetsredovisning av materielinvesteringar

Artillerisystem 08 (Archer)	13
Anskaffning bataljonsartilleri.....	13
Statushöjning granatgevär 19-25.....	13
Pansarvärnsförmåga motoriserad skyttebataljon.....	13
Brobandvagn (steg 1 och 2)	14
Uppgradering av stridsvagn 122	14
Uppgradering av stridsfordon 90	14
Pansarterrängbil 360	15
Anskaffning lastbilar 15-17.....	15
Anskaffning lastbilar 18-22.....	15
Insatsförmåga luftvärn (IRIS-T)	16
Anskaffning medelräckviddigt luftvärn	16
Mörkerstridsutrustning.....	16
Ammunition stridsvagn.....	17
Terrängbil 14/15.....	17
Personlig skyddsutrustning	17
Anskaffning bojbjåtar.....	18
Halvtidsmodifiering av korvett typ Gävle.....	18
Åtgärder korvett Visby.....	18
Nästa generations ubåt (A-26)	19
Signalspaningsfartyg	19
Omsättning Sonar 618.....	19
Livstidsförlängning Stridsbåt 90	19
Uppgradering av stridsbåtar	20
Halvtidsmodifiering ubåt typ GOTLAND	20
Ersättning av lätt torped (torped 47)	20
Anskaffning Länk 16 och Länk 22.....	21
Anskaffning Sjömålsrobot	21
Verifiering och validering A 26	21
Halvtidsmodifiering Spåröklass	21
Livstidsförlängning Koster.....	22
Livstidsförlängning torped 62	22
Livstidsförlängning Ubåt Gotland.....	22
Livstidsförlängning tp 84	23
Radarjaktrobot METEOR	23
Stridsflygplan JAS 39 E.....	23

Helikopter 14	23
Omsättning materiel JAS 39 18-20	24
Systemåtermatning JAS 39	24
Flygbaser steg 1	24
Vapen JAS 39	25
Informationsinfrastruktur (Slutredovisning)	25
Satellitkommunikation	25
Materiel telekrigsbataljonen 11-14 (Slutredovisning)	26
Materiel telekrigsbataljonen 15-20	26
Anskaffning Krypto 17-20	26
Avveckling av IT-system ISUS	27
Ledningsförmåga mark	27
Anpassning telekom ledningsplats	27
Ledningsstödsystem Mark 20-25	28
Sensorkedjan Fas 1	28
Stridsuniform	29

Artillerisystem 08 (Archer)

Definition av objektet

Objektet omfattar anskaffning, renovering, modifiering och utveckling av Artillerisystem Archer bestående av pjäs och ammunitionshanteringssystem.

Resultatredovisning (2019)

Tre pjäser samt tolv ammunitionshanteringssystem har levererats under året.

Avvikelse och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Anskaffning bataljonsartilleri

Definition av objektet

Objektet omfattar anskaffning av granatkastare monterad i en tornlösning till befintliga stridsfordon 90. Den stridsfordonsmonterade granatkastarens benämning är granatkastarpansarbandvagn 90.

Resultatredovisning (2019)

Åtta granatkastarpansarbandvagn 90 har levererats under året.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Statushöjning granatgevär 19-25

Definition av objekt

Objektet omfattar anskaffning av ett nytt granatgevärssystem för hela Försvarets makt, med ny spränggranat, ny pansarspränggranat och ett datoriserat utbildningssystem.

Resultatredovisning (2019)

Objektet är till del beställt under hösten 2019.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Pansarvärnsförmåga motoriserad skyttebataljon

Definition av objekt

Objektet omfattar skjutande system, robotar, utbildning och underhållsmateriel för pansarvärnsrobotplutoner.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt.

Avvikelser och konsekvenser

Anskaffningen av objektet har flyttats fram i tid p.g.a. begränsningar i producerbarheten. Försvarsmakten planerar att förändra objektets inriktning för att bättre svara mot en framtida hotbild. Denna förändring inryms inte inom nuvarande regeringsbeslut.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Ny tidplan p.g.a. att planen flyttats i tid.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Försvarsmakten planerar utarbeta en ny objektsredovisning.

Brobandvagn (steg 1 och 2)

Definition av objektet

Objekten omfattar anskaffning av sex brobandvagnar inklusive broar samt transport- och hanteringssystem.

Resultatredovisning (2019)

Brobandvagn steg 1 slutredovisades 2017. De två sista brobandvagnarna med tillhörande broar, verktygssatser samt underhållsutrustning har levererats under året.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Uppgradering av stridsvagn 122

Definition av objekt

Objektet innefattar i huvudsak integrering av nytt stridsledningssystem, livstidsförlängande åtgärder samt tillkommande verktyg och reservdelar. Åtgärder genomförs på stridsvagnar till förnärvarande fyra mekaniserade bataljoner samt stridsgrupp Gotland.

Resultatredovisning (2019)

Inga leveranser av materiel till Försvarsmakten har genomförts under året.

Avvikelser och konsekvenser

Överlämningen från FMV är försenad. Planerad första leverans i början av 2020.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Planerad pliktutbildning på uppgraderade fordon har inte påbörjats.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Pliktutbildning genomförs på ej uppgraderade fordon.

Uppgradering av stridsfordon 90

Definition av objektet

Objektet omfattar integration av Försvarsmaktens nya stridsledningsstödssystem för bataljon och livstidsförlängning av erforderligt antal stridsfordon samt anskaffning av underhållsutrustning och reservmateriel.

Resultatredovisning (2019)

Inga leveranser av materiel har genomförts.

Avvikelser och konsekvenser

Överlämningen från FMV är försenad. Planerad första leverans i början av 2020.

Genomförandet av uppgraderingen har flyttats från Försvarmakten egna verkstäder till industrin då de egna resurserna har prioriterats för vidmakthållandeåtgärder. Överföringen innebär en kostnadsökning varvid färre fordon inryms i beslutad ekonomi.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Planerad pliktutbildning på uppgraderade fordon har inte påbörjats.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Pliktutbildning genomförs på ej uppgraderade fordon.

I pågående planering föreslår Försvarmakten att medel tillförs till uppgraderingen av vagnarna samt att antalet vagnar utökas.

Pansarterrängbil 360

Definition av objekt

Objektet omfattar anskaffning av splitterskyddat fordon, utbildnings- och reservmateriel.

Resultatredovisning (2019)

Fordonen är levererade sedan tidigare. Systemet är driftsatt. Utbildnings- och reservmateriel har levererats under året.

Avvikelser och konsekvenser

Kvarstående leveranser är reparationsbok och reservdelskatalog.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Uppdatering av förhandsutgåvor av reparationsbok och reservdelskatalog.

Anskaffning lastbilar 15-17

Definition av objektet

Objektet omfattar anskaffning av min- och splitterskyddade lastbilar samt oskyddade terränglastbilar.

Resultatredovisning (2019)

Six fälthållningsbilar och tre rullflaksbilar har levererats.

Avvikelser och konsekvenser

Leveranser av min- och splitterskyddade lastbilar har försenats främst med anledning av konstruktionsproblem hos leverantören.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Driftsättningen av fordonen är fyra år försenad.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Anskaffning av enklare fordon via andra avtal samt livstidsförlängande åtgärder på äldre fordon har genomförts utanför detta uppdrag för att till del hantera konsekvenserna av förseningen. Kvarstående konsekvenser har hanterats genom en prioritering av behoven i tilldelningen till förband.

Anskaffning lastbilar 18-22

Definition av objekt

Objektet avser anskaffning av lastbilar för att täcka delar av krigsorganisationens behov samt omsättning av äldre lastbilar.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är beställt under året.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Insatsförmåga luftvärn (IRIS-T)

Definition av objekt

Objektet omfattar anskaffning av eldenhet 98 och ledningscentral samt modifiering av befintlig underrättelseenhet 23, pulsspaningsradar 91 samt eldenhet 97. I objektet ingår även uppgradering av luftvärnets måldatasystem.

Resultatredovisning (2019)

Leveranser av eldenhet 97, eldenhet 98, underrättelseenhet 23 och pulsspaningsradar 91 har mottagits. Systemutbildning har genomförts.

Avvikelse och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Anskaffning medelräckviddigt luftvärn

Definition av objekt

Objektet omfattar anskaffning av eldenhet 103 (Patriot). I objektet ingår också anskaffning, anpassning och integrering av nya och befintliga sensorer, nya fordon samt signalskyddsmateriel.

Resultatredovisning (2019)

Operatörsutbildning och teknikerutbildning på eldenhet 103 har genomförts i USA.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Tillståndsprocess och uppbyggnad av infrastrukturen tar längre tid än anskaffningen av objektet.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

En interimslösning avseende infrastrukturen i Halmstad planeras.

Mörkerstridsutrustning

Definition av objekt

Anskaffning av mörkerstridsutrustning omfattar termiska sikten, som ska möjliggöra för soldaten att observera och verka under dygnets alla timmar.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2020.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Ammunition stridsvagn

Definition av objekt

Objektet omfattar anskaffning och omsättning av stridsvagnsammunition.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Terrängbil 14/15

Definition av objekt

Objektet avser anskaffning av upp till 100 lätta terränggående fordon avsedda för personal och materiel.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Personlig skyddsutrustning

Definition av objekt

Objektet omfattar omsättning och nyanskaffning av personlig skyddsutrustning mot biologiska, kemiska och radiologiska stridsmedel.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Anskaffning bojbåtar

Definition av objektet

Objektet omfattar modifiering av sex bevakningsbåtar till bojbåtar i syfte att öka förmågan till undervattensspaning och ubåtsjakt inomskärs. Modifieringen av bevakningsbåt 80 omfattar anpassning och installation av passiva sonarbojar samt analysystem på bevakningsbåt 80, utöver det genomförs statusinventering och översyn i syfte att kunna förvalta objektet.

Resultatredovisning (2019)

Samtliga sex fartyg har påbörjat översyn av maskin- och skeppstekniska installationer samt modifiering till bojbåt. Det första fartyget har i november överlämnats till Försvaretsmakten.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga väsentliga förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande. Resterande fem bojbåtar överlämnas till Försvaretsmakten under 2020.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Halvtidsmodifiering av korvett typ Gävle

Definition av objektet

Anskaffningsobjektet omfattar halvtidsmodifiering av två korvetter typ Göteborg. Efter halvtidsmodifieringen benämns fartygsklassen som korvett typ Gävle, vilken består av fartygen HMS Sundsvall och HMS Gävle.

Resultatredovisning (2019)

Båda fartygen har under året påbörjat ombyggnation och modifiering samt installation av ny utrustning.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Fartygen levereras till Försvaretsmakten 2020.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Åtgärder korvett Visby

Definition av objektet

Objektet omfattar modifiering av korvett typ Visby avseende viss skeppsteknisk materiel samt återanskaffning av reservdelar och utbytesenheter. Åtgärderna påbörjades 2018 och genomförs fortlöpande i samband med ordinarie översyner.

Resultatredovisning (2019)

Under året har åtgärder i varierande omfattning på fem fartyg genomförts.

Avvikelser och konsekvenser

Av tillgänglighetsskäl så har åtgärderna på korvett typ Visby kombinerats med ordinarie översyner och därför utsträckt i tid. Det innebär att ursprunglig slutleveranstidpunkt blir förskjuten tre år.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Nästa generations ubåt (A-26)

Definition av objektet

Objektet omfattar nybyggnation av två ubåtar, HMS Blekinge och HMS Skåne.

Resultatredovisning (2019)

Byggnation genomförs och leverans till Försvarets makt planeras till 2024 och 2025.

Avvikelse och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Signalspaningsfartyg

Definition av objektet

Anskaffning av nytt signalspaningsfartyg, HMS Artemis. På fartyget ska FRA installera nödvändig spaningsutrustning. FRA utrustning och installation av denna ingår inte i denna redovisning.

Resultatredovisning (2019)

Byggnation pågår, fartyget sjösattes under året.

Avvikelse och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Omsättning Sonar 618

Definition av objekt

Sonar 618 används för undervattensspaning. Sonar 618 har uppnått sin tekniska livslängd och behöver omsättas.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2020.

Avvikelse och konsekvenser

Anskaffningen av objektet har förskjutits med anledning av ändrade prioriteringar inom tilldelade ekonomiska ramar.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Senareläggningen av ersättare till Sonar 618 innebär en försening i den tidigare planerade ökningen av den taktiska förmågan.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Äldre materiel har vidmakthållits genom ekonomiskt tillskott inom vidmakthållande.

Livstidsförlängning Stridsbåt 90

Definition av objektet

Objektet syftar till livstidsförlängande åtgärder på stridsbåt 90H. Objektet omfattar 76 båtar.

Resultatredovisning (2019)

Försvarets makt har under året mottagit 35 livstidsförlängda båtar.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Uppgradering av stridsbåtar

Definition av objektet

Objektet omfattar nybyggnation av 18 stridsbåt 90 HSM inklusive vapenstationer för integration ombord.

Resultatredovisning (2019)

Under året har sex båtar levererats till Försvarets makt.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Halvtidsmodifiering ubåt typ GOTLAND

Definition av objektet

Objektet omfattar halvtidsmodifiering av två ubåtar av Gotlandsklass.

Resultatredovisning (2019)

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Avvikelse och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Ersättning av lätt torped (torped 47)

Definition av objektet

Redovisningen omfattar anskaffning och integration av nytt lätt torpedsystem som ersättare för torpedsystem 45.

Resultatredovisning (2019)

Inga materiella leveranser har genomförts under året.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Anskaffning Länk 16 och Länk 22

Definition av objektet

Objektet innebär anskaffning och integration av taktisk interoperabel datalänk (länk-16 och -22) på korvett typ Visby, korvett typ Gävle samt HMS Carlskrona. Installerad datalänk medför även förutsättningar för ökat utbyte med flygvapnet samt luftvärnsförbanden.

Resultatredovisning (2019)

Inga materielleveranser har genomförts under året.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Anskaffning Sjömålsrobot

Definition av objektet

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Resultatredovisning (2019)

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Avvikelse och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Verifiering och validering A 26

Definition av objektet

Objektet omfattar verifiering och validering av ubåt typ Blekinge (A26).

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2022.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Halvtidsmodifiering Spåröklass

Definition av objektet

Objektet omfattar halvtidsmodernisering av röjdykarfartyg typ Spårö i syfte att vidmakthålla förmågan till sjöminröjning.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt. Under året har förberedelser för anskaffning genomförts. Beställning är planerad att göras under 2021.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Livstidsförlängning Koster

Definition av objektet

Objektet omfattar livstidsförlängning av minröjningsfartyg typ Koster. Åtgärderna syftar till att vidmakthålla relevant förmåga till sjöminröjning och att hålla fartygen operativt relevanta bortom 2030.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2021.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Livstidsförlängning torped 62

Definition av objektet

Objektet syftar till livstidsförlängande åtgärder för att åstadkomma tillgänglighet av torpedsystem 62 bortom ursprunglig teknisk livslängd.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Livstidsförlängning Ubåt Gotland

Definition av objektet

Objektet omfattar livstidsförlängning av två halvtidsmodifierade ubåtar av Gotlandsklass.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2022.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Livstidsförlängning tp 84

Definition av objektet

Objektet innefattar vidmakthållande och taktisk utveckling med tillhörande reservdelar, teknisk support samt auktorisation av stödsystem, samt initialt teknisk utbildning med mera.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget beställdes till del 2018. Under året har inga nya beställningar gjorts.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Radarjaktrobot METEOR

Definition av objektet

Objektet omfattar anskaffning och integration av ny långräckviddig flygburen jaktrobot, Meteor, till JAS 39.

Resultatredovisning (2019)

Två delleranser har skett under året.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Styrkommittéen för Meteor-samarbetet har under året identifierat ett behov av att omsätta vissa ingående komponenter vilket medför att kostnader för vidmakthållandet kommer att öka.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Försvarmakten bereder ett ärende för att omhänderta de ökade kostnaderna.

Stridsflygplan JAS 39 E

Definition av objektet

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Resultatredovisning (2019)

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Avvikelser och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Helikopter 14

Definition av objektet

Objektet omfattar 18 medeltunga helikoptrar av typen NH 90. Objektet omfattar även uppdragsutrustningar, specialverktyg, specialutrustning, publikationer, dokumentation, utbildning och utbildningsmateriel.

Resultatredovisning (2019)

Försvarmakten har mottagit samtliga hkp 14. Mottagning av uppdragsutrustningar och underhållsutrustningar pågår.

Avvikelser och konsekvenser

Ett ökat behov av att omsätta obsoleta komponenter och utbytesenheter har identifierats.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Programmet för att modifiera helikoptrarna till slutkonfigurationerna hkp 14E och F har försenats.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Försvarsmakten har lämnat underlag för att omhänderta de ökade kostnaderna avseende obsoleta komponenter och utbytesenheter. Studie avseende hantering av denna problematik är initierad.

Fortlöpande dialoger med FMV och industrin avseende retrofit-programmet pågår.

Omsättning materiel JAS 39 18-20

Definition av objekt

Objektet omfattar omsättningsbehov av materiel inom flygplan, stödsystem, markutrustning, vapen och yttre last. Försvarsmakten har redovisat ett behov av en förlängd operativ drift av stridsflygsystemet JAS 39 C/D, vilket kommer att medföra ett utökat investeringsbehov.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Systemåtermatning JAS 39

Definition av objekt

Objektet hanterar JAS 39 C/D i vidmakthållandeskedet där identifierade och prioriterade åtgärder genomförs. Försvarsmakten har redovisat ett behov av en förlängd operativ drift av stridsflygsystemet JAS 39 C/D, vilket kommer att medföra ett utökat investeringsbehov.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas under 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Flygbaser steg 1

Definition av objekt

Objektet avser anskaffning av materiel inom gemensamma flygbas-, flygtrafiklednings- och flygplattssystem.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, avses beställas till del under 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Vapen JAS 39

Definition av objekt

Objektet omfattar anskaffning av lavetter till JAS 39 C/D och JAS 39 E.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt, men avses beställas under 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Informationsinfrastruktur (Slutredovisning)

Definition av objekt

Redovisningen omfattar det första steget i en serie av beställningar omfattande informationsinfrastruktur och utveckling av system som hanterar information upp till HEMLIG/TOP SECRET.

Resultatredovisning (slutlig)

Inom objektet har under 2016-2018 genomförts systemarbete och anskaffning av hårdvara. Objektet har avbrutits i förtid, se nedan.

Avvikelser och konsekvenser

Objektet beställdes inte i sin helhet enligt regeringsbemyndigandet med anledning av att Försvarets valt en annan lösning som nu genomförs inom ramen för regeringsbemyndigande Fö2014/1241/MFU.

Förändring i planerade driftsättning och vidmakthållande

Objektet avbrutet.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se under avvikelser.

Satellitkommunikation

Definition av objekt

FM Satkom är Försvarets satellitkommunikationssystem. Det är främst avsett för att upprätta kommunikation mellan förband i Sverige och förband utrikes. Systemet består av delsystemen basstation, tjänstenod, transmissionssystem, kommersiella terminaler och antenner.

Resultatredovisning (2019)

Basstation och tjänstenod har uppdaterats och arbete med kommande version har uppstartas. Viss materielomsättning har genomförts. Samverkan med anskaffningsprojektet för ny ubåt har initierats.

Hemställan för att få ingå i EU-samarbetet inom *Governmental Satellite Communications* har inlämnats till regeringen.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Materiel telekrigsbataljonen 11-14 (Slutredovisning)

Definition av objekt

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Resultatredovisning (slutlig)

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Avvikelser och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Materiel telekrigsbataljonen 15-20

Definition av objekt

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Resultatredovisning (2019)

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Avvikelser och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Anskaffning Krypto 17-20

Definition av objekt

Objektet omfattar anskaffning av signalskyddsutrustning för åren 2017-20. Anskaffningen används för Försvarmaktens interna och externa kommunikationsbehov av hemliga uppgifter i alla konfliktnivåer. Anskaffningen omfattar även materiel för Försvarmaktens uppgift att tilldela signalskydd till FMV, Totalförsvarets forskningsinstitut, Totalförsvarets rekryteringsmyndighet, Fortifikationsverket och Försvvarshögskolan.

Resultatredovisning (2019)

Större delen av den för året planerade leveransen är genomförd.

Avvikelser och konsekvenser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Avveckling av IT-system ISUS

Definition av objekt

Objektet avser att vidmakthålla ISUS-nät inför avveckling 2022.

Resultatredovisning (2019)

Vidmakthållandet har genomförts.

Avvikelser och konsekvenser

Eventuella operativa och taktiska konsekvenser för Förvarsunderrättelsetjänst, militär underrättelsetjänst och säkerhetstjänst redovisas i årsredovisning som utges av MUST. Detta inkluderar eventuella konsekvenser för Försvarmakten och stöd eller samarbeten till andra myndigheter.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inom ramen för strategisk planering pågår planering för ett eventuellt fortsatt vidmakthållande.

Ledningsförmåga mark

Definition av objektet

Försvarmakten har av regeringen fått godkännande att anskaffa objekten Gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS) 14-18, Stridsledning bataljon (SLB) etapp 2 samt Kommunikationsnod (Komnod). Hemställan inlämnades till regeringen som tre separata. Det därav följande regeringsbeslutet togs som ett samlat bemyndigande för *Ledningsförmåga Mark*.

Resultatredovisning (2019)

Anskaffning Komnod slutfördes 2017 och har varit förutsättningsskapande för Ledningsstödsystem mark 20-25. Under året har materielleveranser av SLB genomförts.

Avvikelser och konsekvenser

Uppdraget Anskaffa GTRS 16-20 är något försenad och leverans planeras 2020.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Införandet av Ledningsförmåga Mark samordnas med planerade fordonsanpassningar för samordnad leverans av kompletta ledningsfordon.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Förseningen av radioleveransen bedöms som hanterbar kopplat till förbandsinförandet i Försvarmakten.

Anpassning telekom ledningsplats

Definition av objektet

Anpassning telekommunikation ledningsplats avser framtagning av ledningsplatser inom brigad och bataljons ram. Detta innebär att brigad- och bataljonsledning på stabsplats kan arbeta i en miljö upp till och med begränsat hemlig.

Anpassning telekom ledningsplats har varit förutsättningsskapande för Ledningsförmåga mark (SLB, GTRS, Komnod).

Resultatredovisning (2019)

Kravarbete avseende brigadledning och bataljonsledning i armén har genomförts. En referensmiljö för LSS Mark har levererats i syfte att kunna pröva och verifiera levererade produkter i ett sammansatt system.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Ledningsstödsystem Mark 20-25

Definition av objektet

Ledningsstödsystem Mark (LSS Mark) syftar till att öka markstridskrafternas taktiska ledningsförmåga genom att utveckla, anskaffa, integrera och införa LSS Mark vid krigsförband och utbildningsplatser. Det marktaktiska sambandet utgörs av taktiska radiosystem, mobila transmissionsnät, fälttelefoni samt anslutningar till Försvarets Telenät och det allmänna telenätet.

Det marktaktiska ledningsstödsystemet utgörs av system avsedda för öppen och sekretessklassad information och har gränssytor mot angränsande system. Systemet möjliggör informationsutbyte från gruppnivå till divisionsnivå. Systemet följer regelverk för *Federated Mission Networking* (FMN).

Leveransen omfattar marktaktiskt samband och marktaktiskt ledningsstödsystem integrerade i fordon och ledningsplatser.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt. Inom ramen för LSS Mark 20-25 har under året genomförts beredning av offertförfrågan till FMV samt framtagande av kravdokument inför beställning. Beställning är planerad att göras 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Sensorkedjan Fas 1

Definition av objektet

Sensorsystemet Fas 1 2020-23 (tidigare benämnt Sensorkedjan Fas 1 2020-23) utgör den första fasen av tre faser som syftar till ett utvecklingsbart sensorsystem som ersätter dagens sensorkedja.

Sensorsystemet omfattar nyanskaffning av långräckviddig radar, omsättning av dagens kustspaningsradar, gångtidsförlängning av nuvarande fjärrspaningsradar och radar för luft- och sjöövervakning, systemarbete för fas 1 samt förberedande systemarbete för fas 2.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt. Särskild offertförfrågan är överlämnad till FMV. Systemmålsättning för långräckviddig radar är fastställd. Remiss för systemmålsättning för kustspaningsradar skall utges. Säkerhetsanalys är fastställd. Beställning är planerad att göras under 2020.

Avvikelser och konsekvenser

Mindre justeringar har skett avseende fördelning av ekonomi inom ram för att omhänderta behov avfortifikatoriska investeringar i för ett fåtal radarstationer.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Stridsuniform

Definition av objektet

Stridsuniformssystemet ska bidra till att förbättra soldatens förmåga och uthållighet.

Förmågebehovet för ett nytt stridsuniformssystem bygger på användarnas krav, vilket är en produkt av de samlade erfarenheterna och lärdomarna från Nordefco medlemsländer, nationella forskningsinstitutioner och utveckling.

Human Factors Integration (HFI) ingår som en del i kraven för att förbättra soldaters och sjömäns vardag genom att leverera användbara, effektiva och säkra system för all personal.

Resultatredovisning (2019)

Uppdraget är ännu inte beställt. Utvärdering av uppdaterade anbud har genomförts. Vid utpekade förband är kontaktpersoner, soldater och sjömän utsedda samt utbildade inför validering och verifiering. Validering och verifiering av systemen har påbörjats. Beställning är planerad att göras under 2020.

Avvikelse och konsekvenser

Inga.

Förändringar i planerad driftsättning och vidmakthållande

Inga förändringar. Utrymme finns inom nuvarande ram för viss utökning av beräknad anskaffning i koordinering med övriga nationer.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga.

Ekonomisk redovisning av materielinvesteringar

Se underbilaga 2.2 (SK).

Effektivitet i materieförsörjningen

Se underbilaga 2.3.

Innehållsförteckning

Effektivitet i materieförsörjningen.....	1
Inledning	1
Redovisning av nyckeltal omtag för 2015-2019	1
Fortsatt arbete med nyckeltal	4
Redovisning av vidtagna åtgärder och bedömda risker och effekter.....	4

Tabellförteckning

Tabell 1 Omtag avseende planerad produktion 2015 – 2019	2
Tabell 2 Omtag avseende beställd produktion 2015 – 2019.....	3

Effektivitet i materieförsörjningen

Inledning

Myndigheterna har under året fortsatt arbetat med att genomföra regeringsbeslut gällande verksamhetsövergång från FMV till Försvarmakten¹ samt ändrad finansiell styrmodell för materiel- och logistikförsörjningen². Detta har inneburit omfattande arbete för att anpassa arbetsprocesser och systemstöd. Myndigheterna har i samverkan redovisat arbetet vid två tillfällen under året, senast i november 2019³. Därför har årets verksamhet avseende effektivitet i materieförsörjningen fokuserat på att få den beslutade modellen att bli så effektiv som möjligt.

Det har konstaterats att orsaken till bristande effektivitet ofta beror på otillräckligt beredda beslutsunderlag som leder till kompletteringsbehov eller kräver omtag. Andra vanliga orsaker till omtag är förändrade behov, fördringar, kvalitetsavvikelser, felaktigt satta krav och ekonomiberäkningar samt leveransförseeningar. De flesta av dessa orsaker kan påverkas genom en förbättrad planering och framförhållning. Omtag som beror på yttre omständigheter och andra skäl är svårare att påverka genom förbättringar av myndigheternas arbetssätt. Samtidigt är omtag ibland nödvändiga för att ge önskvärda effekter även om effektiviteten påverkas negativt. Exempel på sådana omtag är förnyad planering av vidmakthållandeuppdrag, som normalt är treåriga, där det på grund av särskilda beslut (regeringsbeslut eller Överbefälhavarens avvägningsbeslut) tillförts medel eller givits en ändrad ambition avseende åtgärder på materielsystemet.

Fortsatt arbete med nyckeltal

Försvarmakten och FMV avser, i ambitionen att följa upp och öka effektiviteten i materieförsörjningen, att använda tre nyckeltal:

1. Omtag (KO, omförhandling och omplanering)
2. Beställning (under beredning)
3. Leverans (under beredning)

Dessa är kopplade till beslutsgrindar i myndigheternas materieförsörjningsprocess som beskrivs övergripande i nästa avsnitt. Nyckeltal omtag har sedan föregående redovisning anpassats till ny finansiell styrmodell och analys av orsaker har utvecklats. Nyckeltalen beställning och leverans är under fortsatt beredning.

Redovisning av nyckeltal omtag för 2015-2019

Nyckeltal omtag

Omtag innebär att förutsättningarna i ett uppdrag förändrats, vilket kräver förnyade beslut och beslutsunderlag för leveranser avseende tid, kvalitet/prestanda eller ekonomi. De omtag som uppmäts avseende **planerad** produktion är hur många gånger ett uppdrag fått ett förändrat grindbeslut KO ("Införande i FMV produktionsplan") under ett produktionsår.

Omtag avseende den **beställda** produktionen avser omförhandling och omplanering av uppdrag. Omförhandling används som begrepp inom anslagspost 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser* och omplanering inom anslagspost 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* och 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar*. Här mäts hur många uppdrag som genomfört omtag och hur många gånger ett uppdrag gjort flera omtag om så är aktuellt.

---

¹ Regeringsbeslut 2018-02-08 Fö2018/00185/MFU, 2018-05-31 Fö2018/00745/MFU

² Regeringsbeslut 2018-05-25 Fö2018/00323/MFI (delvis), Fö2018/00471/MFU (delvis)

³ Försvarmaktens skrivelse FM2019-4243:3 Arbetssätt och samverkan mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk avseende materieförsörjning och FMV skrivelse 19FMV616-12:1. Arbetssätt och samverkan mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk avseende materieförsörjning

Inriktningen är att kvoten mellan omtag och uppdrag ska minska över åren.

På grund av den nya finansiella styrmodellen kommer det uppstå svårigheter från 2020 att mäta omplanering inom den nya anslagsposten 1:3.2⁴ och anslagspost 1:1.3 enligt nuvarande metod. Under 2019 hade dock nuvarande metod tillräcklig relevans.

I samband med övergången till ny modell har under 2019 ett stort antal administrativa omtag genomförts på hela materielplanen. I nedanstående tabeller är dessa inte inkluderade. Läs vidare under Analys omtag.

Omtag avseende planerad produktion 2015 - 2019

Metod:

- Mät antal omtag i form av K0-beslut (fr.o.m. andra K0-beslutet) under året för valt materielområde.
- Vikta mot aktuellt antal planerade uppdrag för valt materielområde.
- Presenteras i procent.

Materielområde	2019	2018	2017	2016	2015
Markmateriel	25 %	27 %	50 %	64 %	30 %
Marinmateriel	31 %	26 %	13 %	32 %	52 %
Flygmateriel	17 %	6 %	20 %	32 %	41 %
Ledningsmateriel	31 %	24 %	31 %	21 %	39 %
Logistikmateriel	29 %	67 %	0 %	23 %	58 %
Totalt (viktat medelvärde)	27 %	26 %	27 %	36 %	42 %

Tabell 1 Omtag avseende planerad produktion 2015 – 2019

Nedan framgår de uppdrag som har haft flest omtag i den planerade produktionen under 2019.

Uppdrag (planerad)	Antal omtag
AM.1030102 Vmh Pv- och eldhandvapensystem 19-21	3
AM.1060102 Vmh Luftvärnsystem 20-22	3
AM.4070102 Vmh Strategiska nät 19-21	3
TR.4063308 Modifiering MIDS BU2 20-25	3
AM.4080307 Drift TKSE 20-22	3

---

⁴ Anslag 1:3 är från och med 2019 uppdelad i 1:3.1, 1:3.2, 1:11.4 och 1:11.5..

Omtag avseende beställd produktion 2015 - 2019

Metod:

- Mät antal omtag i form av omförhandlingar eller omplaneringar för valt materielområde.
- Vikta mot aktuellt antal beställda uppdrag för valt materielområde.
- Presenteras i procent.

Materielområde	2019	2018	2017	2016 ⁵	2015 ⁵
Markmateriel	18 %	28 %	40 %	-	-
Marinmateriel	18 %	14 %	25 %	-	-
Flygmateriel	14 %	19 %	37 %	-	-
Ledningsmateriel	8 %	12 %	29 %	-	-
Logistikmateriel	13 %	19 %	46 %	-	-
Totalt (viktat medelvärde)	14 %	17 %	33 %	-	-

Tabell 2 Omtag avseende beställd produktion 2015 – 2019

Nedan framgår de uppdrag som haft flest omtag i den beställda produktionen sedan 2017. De listade uppdragen är inte jämförbara med föregående års rapportering då den endast visade omförhandlingar genomförda under 2018.

Uppdragsbenämning	Antal omtag
AM.1181710 Återansk 5,56 am 15-18	5
AM.2080101 Vmh Maringemensam materiel 16-18	5
TR.1014002 Initialanskaffa ammunition steg 2	4
AM.1024202 Återansk Art/Grk am 17-20	4
TR.3200101 Utveckling JAS39 E	4
AM.3070102 Vmh Helikoptersystem 18-20	4
AM.1014102 RENO grk	3
TR.3200201 Anskaffning JAS 39 E	3
TR.3692401 Serie ansk. Funktionsbärare	3
AM.4150301 Vmh SENDNET 19 – 21	3
TR.5820704 Ansk.funktionscontainer TT 2012-1	3

Analys omtag

Avseende **planerad** produktion för 2019 kan konstateras att viktat medel för alla materielområden ligger i nivå med föregående år. De stora förändringarna procentuellt mellan åren inom respektive materielområde beror på ett litet antal uppdrag i portföljen, vilket gör att få förändringar i antal uppdrag (1-2 stycken) får stort procentuellt utslag. Därför är det främst i det samlade resultatet man kan utläsa en trend. Den dominerande orsaken till omförhandlingarna var tillförsel av medel och uppgifter till vidmakthållandeuppdrag i samband med Överbefälhavarens avvägningsbeslut 2018 och budgetunderlagsarbetet.

Uppdragen med flest omtag för planerad produktion, utgörs i huvudsak av vidmakthållandeuppdrag inom Armémateriel och Ledningsmateriel. Även föregående år var det flest omtag inom vidmakthållandeuppdrag, men med delvis annan spridning mellan stridskrafterna.

Det högsta antalet omtag för ett enskilt uppdrag 2019 uppgår till tre stycken omtag, vilket är avsevärt färre än föregående år, då högsta noteringen uppgick till sju stycken.

---

⁵ Data för omtag avseende beställd produktion 2015-2016 har inte redovisats med anledning av att entydig data för dessa år inte skapats i FMV stödsystem under den perioden.

Omtagen i **beställd** produktion 2019 har präglats av övergången till ny finansiell styrmodell mellan myndigheterna. Omtag på beställda uppdrag har genomförts 659 gånger. Av dessa utgör 61 stycken (9 %) omtag som berott på förändrad uppgift eller ekonomi. Övriga omtag (91 %) har varit av administrativ karaktär för att gå in i ny finansiell styrmodell. Minst ett administrativt omtag har genomförts på varje enskilt uppdrag. De administrativa omtagen bedöms ha varit betydligt mindre arbetskrävande per omtag räknat än omtag av andra skäl. Denna förändring har varit administrativt påfrestande för verksamheten men bedöms minska under 2020.

För 2019 kan konstateras att viktat medel för alla materielområden ligger lägre än föregående år. Trenden är därmed att antal omtag minskar efterhand.

Inom beställd produktion är det förändring av vidmakthållande- och anskaffningsuppdrag av lagervaror främst ammunition som dominerar. I likhet med planerade uppdrag är orsaken till förändringarna tillförsel av medel och uppgifter i samband med Överbefälhavarens avvägning och därefter kommande regleringsbrev. De omtag avseende JAS 39 E som redovisas i sammanställningen beror på särskilda beslut avseende utvecklingen av nästa version JAS 39.

Fortsatt arbete med nyckeltal

Den valda metoden för att följa effektiviteten genom att mäta omtag har värderats under 2019 och behöver utvecklas ytterligare under 2020. Bl.a. bör redovisning och analys av orsaker till omtag som grund för eventuella åtgärder vidareutvecklas. Förändrad ansvarsfördelning mellan myndigheterna gör att de redovisade värdena kan bli svårare att jämföra med motsvarande värden från tidigare år. Allt eftersom produktionen övergår i den nya modellen måste också formerna för uppföljning av omtag utvecklas under kommande år.

Under 2019 har ett arbete med kompletterande nyckeltal för att mäta beställningsverksamheten prövats inom ramen för såväl anskaffning, anslagspost 1.3.1 och 1:3.2, som inom vidmakthållande, anslagspost 1.1.3. Erfarenheter från 2019 visar att arbetet med nyckeltal avseende beställning i första hand ger underlag för effektiviseringar inom ramen för anslagspost 1.3.1 och den verksamhet som genomförs mellan myndigheterna. Inom anslagspost 1.1.3 resp. 1.3.2 lägger Försvarmakten normalt en årlig tjänstbeställning till FMV som sedan verkställer uppdrag i Försvarmaktens stödsystem. Det gör att beställningsverksamheten mellan myndigheterna som finansieras via dessa anslagsposter har en annan karaktär och att den inte är mätbar på ett tillfredställande sätt utan betydande arbetsinsatser. Under 2020 avser Försvarmakten därför gå vidare med nyckeltal för beställning som rör beställningsverksamheten mellan Försvarmakten och FMV som finansieras via anslagspost 1:3.1.

Under 2020 kommer även ett nyckeltal för leveranserna att prövas på motsvarande sätt som beställningar gjordes under 2019. Även i detta fall bedöms i första hand gränsytan mellan Försvarmakten och FMV inom ramen för anslag 1.3.1 hanteras.

Redovisning av vidtagna åtgärder och bedömda risker och effekter

Under 2019 har stort fokus och mycket resurser lagts på att utarbeta och införa ett förändrat arbetssätt med anledning av de ansvarsförändringar mellan FMV och Försvarmakten som infördes den 1 januari 2019.

Inom ramen för pågående förändringsarbete har åtgärder vidtagits som på sikt bedöms kunna minska antalet omtag och leda till ett ökat antal beställningar och leveranser i rätt tid vilket därmed generellt bör öka effektiviteten i materielförsörjningen.

Förändringsarbetet har inkluderat:

Initiativ kring styrning och uppföljning

Framtagande av förslag till regeringen för en mer ändamålsenlig styrning på strategisk nivå. Omfattande bl.a. operativa mål som skapar bättre förutsättningar för uppbyggnad av den operativa förmågan med kvalitet och effektivitet samt handlingsfrihet har föreslagits.

Fortsatt utveckling av investeringsplanering och objektredovisningar

Ny vägledning och utvecklade mallar för objektredovisningar samt en ny objektstruktur ger förutsättningar för ett effektivare planeringsarbete. Objektredovisningarna utvecklas så att de efter hand på ett tydligare sätt beskriver krav på kvalitet/prestanda, tid och ekonomi vilket ger förbättrade planeringsförutsättningar.

Översyn av arbetssätt och samverkan mellan FM-FMV

De förändrade ansvarsförhållandena mellan Försvarets makt och FMV inom materieförsörjningen ger på sikt ett tydligare gränssnitt vilket bör öka möjligheten att hantera förändringar utan att för den skull försämra effektiviteten.

Inom ramen för ett tjugotal utvecklingsområden har Försvarets makt i samverkan med FMV sett över och utvecklat arbetssätt och samverkan mellan myndigheterna med syftet att skapa ökad operativ effekt i krigsförbanden.

Vidare har Försvarets makt, i samråd med Fortifikationsverket, lämnat förslag till förändringar mellan Försvarets makt och Fortifikationsverket i syfte att på ett bättre sätt synkronisera respektive myndighets investeringsplaner.

Reducerad överplanering

Reducerad överplanering och förändringen mot färre och större projekt leder till att antalet projekt som behöver förberedas minskar. Detta leder till att kvarvarande projekt kan resurssättas på ett bättre sätt och avvikelser kan lättare hanteras inom en större ram. Stora och komplexa projekt kommer i större grad beställas i väl avgränsade delbeställningar vilket minskar osäkerheten i varje beställning.

Den fortsatta implementeringen av nytt arbetssätt innebär en högre administrativ belastning och behovet av korrigeringar kan möjligen reducera effektiviteten under en övergångsperiod. Under 2019 genomfördes totalt 659 omtag varav 598 var av administrativ natur föranledda av verksamhetsövergång och ändrad finansiell styrmodell. Omfattningen av administrativa omtag bedöms minska betydligt under 2020.

Sammantaget bedöms genomförda åtgärder och fortsatt utveckling av arbetssättet på sikt bidra till minskade omtag som beror på omförhandling avseende förändrad uppgift eller ekonomi som leder till fler beställningar och leveranser i tid i materielproduktionen. Samtidigt bör det noteras att tillväxten som förutses inom ramen för nästa försvarspolitiska inriktningsbeslut kan medföra att fler omtag behöver göras.

Innehållsförteckning

Utfall per organisationsenhet	1
Kostnadsutfall per organisationsenhet.....	1
Antal årsarbetskrafter per organisationsenhet	9
Antal tjänstgöringsdagar under militär grundutbildning per organisationsenhet	12

Tabellförteckning

Tabell 1 Ekonomiskt utfall per arméförband.....	3
Tabell 2 Ekonomiskt utfall per marinförband	5
Tabell 3 Ekonomiskt utfall per flygvapenförband.....	6
Tabell 4 Ekonomiskt utfall per lednings- och underrättelseförband.....	7
Tabell 5 Ekonomiskt utfall per logistikförband.....	7
Tabell 6 Ekonomiskt utfall per skolor och centrum	8
Tabell 7 Ekonomiskt utfall för FM Koncern	9
Tabell 8 Antal årsarbetskrafter per organisationsenhet	10
Tabell 9 Antal tjänstgöringsdagar under militär grundutbildning per organisationsenhet.....	13

Utfall per organisationsenhet

Försvaretsmaktens ska redovisa respektive organisationsenhets ekonomiska utfall per anslag och kostnadsslagsgrupp för budgetåret samt för de två föregående åren. I redovisningen ska även antalet årsarbetskrafter och tjänstgöringsdagar per organisationsenhet framgå.

RB p 14

Kostnadsutfall per organisationsenhet

I tabell 1-7 redovisas utfall för organisationsenheterna per stridskraft inklusive skolor och centrum samt Försvaretsmaktens centrala kassa per kostnadsslagen personal, infrastruktur och verksamhet. Redovisningen avser enbart utfall för förbandsproduktionen som belastar anslagspost 1:1.1 *Förbandverksamhet och beredskap*.

I redovisningen ingår inte verksamhet som bokförts direkt mot Försvaretsmaktens valda verksamhetsindelning (produkter), t.ex. vissa intäkter och beställningar till FMV som rör förbandsproduktionen.

Från och med 2019 fördelas dessutom materielunderhållskostnader direkt till produkt. Tidigare år fördelades materielunderhåll först till organisationsenheterna och därefter till produkt. För att jämförelsen mellan åren skall bli rättvisande har dessa kostnader exkluderats från redovisningen för åren 2017 och 2018.

Antal årsarbetskrafter och tjänstgöringsdagar redovisas i tabell 8 respektive 9.

Arméförband

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Arméstaben</i>			
Personal	140		
Infra	0		
Verksamhet	25		
Summa	165	0	0
<i>Livgardet</i>			
Personal	962	911	836
Infra	120	112	115
Verksamhet	294	332	332
Summa	1 376	1 355	1 283
<i>Norrbottnens regemente</i>			
Personal	734	635	612
Infra	184	168	176
Verksamhet	233	227	235
Summa	1 151	1 030	1 023
<i>Livregementets husarer</i>			
Personal	390	343	333
Infra	53	44	44
Verksamhet	110	112	112
Summa	553	499	489
<i>Skaraborgs regemente</i>			
Personal	544	551	496
Infra	145	139	144
Verksamhet	151	192	217
Summa	840	882	857
<i>Södra skånska regementet</i>			
Personal	478	407	373
Infra	97	87	80
Verksamhet	149	154	157
Summa	724	648	610
<i>Artilleriregementet</i>			
Personal	164	170	170
Infra	22	24	22
Verksamhet	55	72	77
Summa	241	266	269

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Luftvärnsregementet</i>			
Personal	310	264	258
Infra	58	53	61
Verksamhet	81	91	110
Summa	449	408	429
<i>Göta ingenjörregemente</i>			
Personal	276	251	254
Infra	49	48	47
Verksamhet	75	83	95
Summa	400	382	396
<i>Trängregementet</i>			
Personal	253	221	245
Infra	20	23	21
Verksamhet	58	82	93
Summa	331	326	359
<i>Markstridsskolan</i>			
Personal	152	137	138
Infra	12	14	15
Verksamhet	99	121	101
Summa	263	272	254
<i>Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum</i>			
Personal	46	43	43
Infra	6	6	6
Verksamhet	12	12	14
Summa	64	61	63
<i>Totalförsvarets skyddscentrum</i>			
Personal	100	87	88
Infra	23	18	18
Verksamhet	22	20	23
Summa	145	125	129
<i>Gotlands regemente</i>			
Personal	75	30	6
Infra	17	3	0
Verksamhet	44	10	3
Summa	136	43	9
ARMÉFÖRBAND TOTALT			
Personal	4 624	4 050	3 852
Infra	806	739	749
Verksamhet	1 408	1 508	1 569
Summa	6 838	6 297	6 170

Tabell 1 Ekonomiskt utfall per arméförband

Omorganisationen av Högkvarteret innebar inrättande av tre nya försvarsgrensstaber, där Arméstaben är en av dessa, vilket avspeglas i utfallet.

Etableringen av P18 på Gotland har fortsatt under året med utbyggnad av infrastruktur och utökad personalstyrka vilket avspeglas i det högre utfallet inom samtliga kostnadsslag jämfört med föregående år.

I samband med omdaning av Försvaretsmaktens logistikorganisation har samtliga garnisonsorter tillhörande Armén fått nya logistikenheter. Detta innebar att befattningar har flyttats från FMLOG till förbanden, vilket har medfört att personalkostnaderna på majoriteten av förband har ökat jämfört med 2018.

Utfallet för kostnadsslaget verksamhet har totalt sett minskat jämfört med 2018 vilket bl.a. förklaras av att vissa förband har haft minskad övningsverksamhet.

Marinförband

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Marinstaben</i>			
Personal	118		
Infra	0		
Verksamhet	20		
Summa	138	0	0
<i>Första ubåtsflottiljen</i>			
Personal	165	157	151
Infra	6	6	6
Verksamhet	53	49	59
Summa	224	212	216
<i>Tredje sjöstridsflottiljen</i>			
Personal	239	222	204
Infra	6	6	6
Verksamhet	102	102	92
Summa	347	330	302
<i>Fjärde sjöstridsflottiljen</i>			
Personal	313	294	270
Infra	10	10	10
Verksamhet	110	98	107
Summa	433	402	387
<i>Amfibieregementet</i>			
Personal	543	467	467
Infra	108	118	115
Verksamhet	198	179	243
Summa	849	764	825
<i>Marinbasen</i>			
Personal	447	356	358
Infra	118	104	102
Verksamhet	136	130	146
Summa	701	590	606

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Sjöstridsskolan</i>			
Personal	279	248	242
Infra	44	47	47
Verksamhet	94	105	93
Summa	417	400	382
MARINFÖRBAND TOTALT			
Personal	2 104	1 744	1 692
Infra	293	291	287
Verksamhet	713	663	740
Summa	3 110	2 698	2 719

Tabell 2 Ekonomiskt utfall per marinförband

I samband med inrättande av tre nya försvarsgrensstaber inrättades Marinstaben vilket avspeglas i utfallet.

I likhet med arméförbanden har Marinen fått nya befattningar som överförts från FMLOG.

Verksamhetsövergången från FMV till Försvarsmakten har bidragit till ökade personalkostnader för organisationsenheterna. Framförallt är det verkstads- och förrådspersonal som har överflyttats till Försvarsmakten.

Flygvapenförband

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Flygstaben</i>			
Personal	215		
Infra	0		
Verksamhet	32		
Summa	247	0	0
<i>Skaraborgs flygflottilj</i>			
Personal	605	547	534
Infra	150	137	144
Verksamhet	309	291	284
Summa	1 064	975	962
<i>Blekinge flygflottilj</i>			
Personal	412	365	364
Infra	81	70	53
Verksamhet	214	199	201
Summa	707	634	618
<i>Norrbottens flygflottilj</i>			
Personal	402	344	337
Infra	71	65	61
Verksamhet	250	206	206
Summa	723	615	604

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Helikopterflottiljen</i>			
Personal	589	565	552
Infra	85	78	84
Verksamhet	209	215	225
Summa	883	858	861
<i>Luftstridsskolan</i>			
Personal	637	564	528
Infra	85	85	91
Verksamhet	198	233	210
Summa	920	882	829
<i>FLYGVAPENFÖRBAND TOTALT</i>			
Personal	2 860	2 385	2 315
Infra	472	435	433
Verksamhet	1 212	1 144	1 126
Summa	4 544	3 964	3 874

Tabell 3 Ekonomiskt utfall per flygvapenförband

I samband med inrättande av tre nya försvarsgrensstaber inrättades Flygstaben vilket avspeglas i utfallet.

Verksamhetsövergången har bidragit till ökade personalkostnader. Vid Norrbottens flygflottilj har ökade drivmedelskostnader kopplade till övningsverksamhet påverkat utfallet avseende kostnadsslaget verksamhet. Vid Luftstridsskolan har flygtider kopplat till flygutbildning minskat p.g.a. begränsningar för SK 60 vilket avspeglas i det lägre utfallet avseende kostnadsslaget verksamhet.

Lednings- och underrättelseförband

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Ledningsregementet</i>			
Personal	735	658	665
Infra	108	101	98
Verksamhet	248	265	257
Summa	1 091	1 024	1 020
<i>FM tele och informationssystemförband</i>			
Personal	202	386	378
Infra	150	128	132
Verksamhet	420	159	181
Summa	772	673	691
<i>FM underrättelse- och säkerhetscentrum</i>			
Personal	87	83	81
Infra	13	13	13
Verksamhet	18	27	21
Summa	118	123	115

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Högkvarteret</i>			
Personal	1 104	1 168	1 106
Infra	188	187	194
Verksamhet	252	312	302
Summa	1 544	1 667	1 602
<i>LEDNINGS- OCH UNDERRÄTTELSEFÖRBAND TOTALT</i>			
Personal	2 128	2 295	2 230
Infra	459	429	437
Verksamhet	938	763	761
Summa	3 525	3 487	3 428

Tabell 4 Ekonomiskt utfall per lednings- och underrättelseförband

Högkvarterets totala kostnader har minskat jämför med 2018 på grund av omorganisationen med utflyttning av personal till de nya försvarsgrensstaberna. Vidare har kostnader för nationella insatser inte belastat Högkvarteret 2019 vilket de gjorde fram t.o.m. 2018. Inom Försvarmaktens tele och informationssystemförband har verkstadsdelar omstrukturerats vilket har lett till ökade verksamhetskostnader. Exempelvis har kostnader för reservdelar, resor, köpta tjänster, inklusive konsultkostnader ökat. Inom FMTIS har flytt av verksamhet från Stockholm till Enköping genomförts, vilket medfört att många ur personalen valt att avsluta sin anställning i Försvarmakten som återspeglas i utfallet för personalkostnaderna som minskat jämfört med 2018.

Logistikförband

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Försvarmaktens logistik (FM LOG)</i>			
Personal	204	259	263
Infra	222	306	312
Verksamhet	250	217	205
Summa	676	782	780
<i>FM tekniska skola</i>			
Personal	532	247	240
Infra	107	40	37
Verksamhet	76	112	102
Summa	715	399	379
<i>Försvarsmedicincentrum</i>			
Personal	349	305	291
Infra	42	37	37
Verksamhet	113	104	98
Summa	504	446	426
<i>LOGISTIKFÖRBAND TOTALT</i>			
Personal	1 085	811	794
Infra	371	383	386
Verksamhet	439	433	405
Summa	1 895	1 627	1 585

Tabell 5 Ekonomiskt utfall per logistikförband

Det totala kostnadsutfallet inom Försvarmakten logistik har minskat jämfört med 2018 vilket beror på omdaning av Försvarmaktens logistikorganisation då man flyttade 1 000 befattningar till andra organisationsenheter.

I och med verksamhetsövergången från FMV har kostnadsutfallet avseende personal och infra inom förbandet Försvarmaktens tekniska skola ökat markant jämfört med 2018. Detta beror på att verksamheten tillförts tjänster inom verkstäder och besiktning. Det lägre utfallet avseende kostnadslaget verksamhet jämfört med 2018 beror på ökade intäkter.

Skolor och centrum

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>Militärhögskolan Karlberg</i>			
Personal	182	177	171
Infra	28	32	31
Verksamhet	77	86	79
Summa	287	295	281
<i>Militärskolan Halmstad</i>			
Personal	72	66	63
Infra	3	3	3
Verksamhet	27	38	28
Summa	102	107	94
<i>Hemvärnets stridsskola</i>			
Personal	32	30	29
Infra	6	6	6
Verksamhet	9	10	10
Summa	47	46	45
<i>FM HR Centrum</i>			
Personal	376	209	203
Infra	110	11	10
Verksamhet	313	35	34
Summa	799	255	247
SKOLOR O CENTRUM TOTALT			
Personal	662	482	466
Infra	147	52	50
Verksamhet	426	169	151
Summa	1 235	703	667

Tabell 6 Ekonomiskt utfall per skolor och centrum

Det högre kostnadsutfallet jämfört med 2018 för Skolor och centrum hänförs till Försvarmaktens HR-centrum. I samband med att Försvarmaktens logistikförband omorganiserades överfördes administrativ personal och expeditionstjänsten dit. Vidare tillfördes personal från FMV/FSV.

FM Koncern

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (Mnkr)		
	2019	2018	2017
<i>FM Koncern</i>			
Personal	87	253	139
Infra	22	19	7
Verksamhet	1 038	1 400	1 818
Summa	1 147	1 672	1 964

Tabell 7 Ekonomiskt utfall för FM Koncern

I Försvarsmaktens koncernkassa ingår centrala kostnaderna för Försvarsmakten. Anledningen till att kostnaderna har sjunkit 2019 jämfört med föregående år förklaras av decentraliserat budgetansvar till organisationsenheterna i samband med genomförd omorganisation (*Ledning För ett Starkare Försvar*). Redan under 2018 skedde en stor del av omstruktureringen vilket avspeglas i det nedåtgående utfallet inom kostnadsslaget verksamhet.

Exempelvis belastar kostnader för centrala beställningar organisationsenheterna. Personalkostnaderna har sjunkit jämfört med 2018 vilket till stor del beror på att Försvarsmaktens anställda i större omfattning tagit ut årets intjänade semester samt kompensationsledighet. Vidare förklaras det lägre utfallet av att lönekostnadspålägg nedgått.

Antal årsarbetskrafter per organisationsenhet

Tabellen nedan utvisar årsarbetskrafter per organisationsenhet med fördelning på kvinnor och män. Med årsarbetskraft (ÅAK) avses antalet anställda personer omräknat till heltidsarbetare i enlighet med Ekonomistymningsverkets definition. Hänsyn har tagits till tjänstledigheter som t.ex. studier, annan tjänst, och föräldraledighet som är exkluderade i redovisningen. Det sker inga korrigeringar av ÅAK för semester, kortare sjukdomsperioder övertid eller kompensationsledighet.

Den dominerande orsaken till ökningen av årsarbetskrafter mellan 2018 och 2019 är en följd av verksamhetsövergången från FMV till Försvarsmakten som omfattade cirka 1 950 anställda. Därutöver har omfördelning av personal skett mellan ett stort antal organisationsenheter med anledning av arbetet med *Ledning För ett Starkare Försvar*. De största förändringarna har kommenterats med noteringar i tabell.

Organisationsenheter	Årsarbetskrafter			Totalt			Andel kvinnor			Andel män			Not
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017	
HÖGKVARTERET	1 101	1 234	1 184	28%	21%	23%	72%	79%	77%				
ARMÉSTABEN	161	i.u.	i.u.	13%	i.u.	i.u.	87%	i.u.	i.u.	1			
MARINSTABEN	135	i.u.	i.u.	19%	i.u.	i.u.	81%	i.u.	i.u.	1			
FLYGSTABEN	218	i.u.	i.u.	22%	i.u.	i.u.	78%	i.u.	i.u.	1			
LIVGARDET	1 621	1 398	1 401	21%	15%	19%	79%	85%	81%				
NORRBOTTENS REGEMENTE	1 016	889	990	15%	8%	12%	85%	92%	88%				
LIVREGEMENTETS HUSARER	602	561	558	12%	6%	8%	88%	94%	92%				
SKARABORGS REGEMENTE	771	933	830	17%	10%	13%	83%	90%	87%	2			
SÖDRA SKÅNSKA REGEMENTET	790	649	615	12%	7%	9%	88%	93%	91%				
GOTLANDS REGEMENTE	245	31	i.u.	14%	18%	i.u.	84%	82%	i.u.	2			
ARTILLERIREGEMENTET	226	266	283	15%	9%	12%	85%	91%	88%				
LUFTVÄRNSREGEMENTET	485	411	442	16%	10%	11%	84%	90%	89%				
GÖTA INGENJÖRREGEMENTE	441	426	444	15%	9%	10%	85%	91%	90%				
LEDNINGSREGEMENTET	996	967	1 035	21%	17%	18%	79%	83%	82%				
TRÅNGREGEMENTET	374	376	435	17%	17%	18%	83%	83%	82%				
FÖRSTA UBÅTSFLOTTILJEN	259	257	250	9%	8%	9%	91%	92%	91%				
TREDJE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN	387	371	366	18%	15%	17%	82%	85%	83%				
FJÄRDE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN	474	464	453	15%	8%	11%	85%	92%	89%				
AMFBIEREGEMENTET	911	800	842	13%	5%	6%	87%	95%	94%				
MARINBASEN	745	604	631	16%	11%	18%	84%	89%	82%				
SKARABORGS FLYGFLOTTILJ	857	738	711	18%	17%	15%	82%	83%	85%				
BLEKINGE FLYGFLOTTILJ	650	604	595	16%	13%	12%	84%	87%	88%				
NORRBOTTENS FLYGFLOTTILJ	631	511	507	16%	15%	12%	84%	85%	88%				
HELIKOPTERFLOTTILJEN	785	755	749	14%	12%	11%	86%	88%	89%				
FÖRSVARSMAKTENS LOGISTIK	439	1 066	1 033	34%	34%	33%	66%	66%	67%	3			
FM TELEKOMMUNIKATION OCH INFORMATIONSSYSTEM	1 326	1 273	1 260	22%	21%	22%	78%	79%	78%				
MILITÄRHÖGSKOLAN KARLBERG	163	160	150	30%	30%	32%	70%	70%	68%				
MILITÄRHÖGSKOLAN HALMSTAD	76	73	70	26%	21%	26%	74%	79%	74%				
MARKSTRIDSSKOLAN	177	170	179	11%	12%	10%	89%	88%	90%				
SJÖSTRIDSSKOLAN	279	265	272	17%	16%	14%	83%	84%	86%				
LUFTSTRIDSSKOLAN	901	802	762	18%	15%	17%	82%	85%	83%				
HEMVÄRNETS STRIDSSKOLA	46	43	42	21%	16%	17%	79%	84%	83%				
FÖRSVARSMAKTENS TEKNISKA SKOLA	1 189	367	362	9%	10%	9%	91%	90%	91%	4			
TOTALFÖRSVARETS AM MUNITIONS- OCH MINRÖJNINGSCENTRUM	63	64	66	20%	22%	18%	80%	78%	82%				
TOTALFÖRSVARETS SKYDDSCENTRUM	153	124	118	19%	15%	19%	81%	85%	81%				
FM UNDERRÄTTELSE- OCH SÄKERHETSCENTRUM	110	104	103	25%	21%	18%	75%	79%	82%				
FÖRSVARSMAKTENS HR CENTRUM	564	216	216	69%	63%	64%	31%	37%	36%	5			
FÖRSVARSMEDICINCENTRUM	429	372	350	26%	21%	24%	74%	79%	76%				
Personal i internationella militära insatser	436	478	485	14%	11%	9%	86%	89%	91%				
Totalt antal årsarbetskrafter	21 232	18 822	18 789	3 938	2 877	3 110	17 294	15 945	15 679				

Tabell 8 Antal årsarbetskrafter per organisationsenhet

1. Försvargrensstaberna sattes upp 2019-01-01, därav har inga uppgifter redovisats för 2017-2018.
2. Gotlands regemente sattes upp 2018-01-01, därav har inga uppgifter redovisats för 2017. Regimentet är under uppbyggnad, bl.a. med personal från Skaraborgs regemente.
3. Försvarmaktens logistik omorganiserades 2019-01-01 med anledning av reformen *Ledning för ett starkare försvar*, vilket innebar att en stor andel av personalen överfördes till andra organisationsenheter.
4. I samband med verksamhetsövergången från FMV till Försvarmakten 2019-01-01 överfördes verkstäder och verkstadspersonal till Försvarmaktens tekniska skola.
5. Till Försvarmaktens HR Centrum har överförts personal i samband med reformen *Ledning för ett starkare försvar* och verksamhetsövergången från FMV till Försvarmakten 2019-01-01.

Antal tjänstgöringsdagar under militär grundutbildning per organisationsenhet

Tabellen på nästa sida utvisar antalet tjänstgöringsdagar för personal under militär grundutbildning avseende verksamhetsåren 2017-2019. Jämfört med tidigare år har antalet tjänstgöringsdagar ökat vilket förklaras av att 2019 är första hela verksamhetsåret med totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Antalet värnpliktiga som påbörjade grundutbildning 2019 var fler jämfört med 2018. De organisationsenheter som genomfört grundutbildning med plikt är produktionsplattformar som förser krigsorganisationen med totalförsvarspliktig personal.

Organisationsenhet	Totalt			Antal tjänstgöringsdagar Kvinnor			Antal tjänstgöringsdagar Män		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017
HÖGKVARTERET	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ARMÉSTABEN	0	i.u.	i.u.	0	i.u.	i.u.	0	i.u.	i.u.
MARINSTABEN	0	i.u.	i.u.	0	i.u.	i.u.	0	i.u.	i.u.
FLYGSTABEN	0	i.u.	i.u.	0	i.u.	i.u.	0	i.u.	i.u.
LIVGARDET	92 953	85 545	55 052	15 633	16 324	6 997	77 320	69 221	48 055
NORRBOTTENS REGEMENTE	135 920	99 280	49 686	11 255	9 196	3 359	124 665	90 084	46 327
LIVREGEMENTETS HUSARER	60 751	40 922	17 117	4 299	4 068	0	56 452	36 854	17 117
SKARABORGS REGEMENTE	91 737	67 422	59 839	10 224	7 264	4 043	81 513	60 158	55 796
SÖDRA SKÅNSKA REGEMENTET	94 582	54 684	41 508	7 441	4 084	2 033	87 141	50 600	39 475
GOTLANDS REGEMENTE	4 120	0	i.u.	751	0	i.u.	3 369	0	i.u.
ARTILLERIREGEMENTET	50 718	33 232	27 795	7 766	4 894	3 927	42 952	28 338	23 868
LUFTVÄRNSREGEMENTET	83 620	55 152	13 609	17 571	11 746	2 328	66 049	43 406	11 281
GÖTA INGENJÖRREGEMENTE	52 532	38 852	29 153	4 685	3 124	3 027	47 847	35 728	26 126
LEDNINGSREGEMENTET	104 529	54 232	41 765	20 920	7 741	7 553	83 609	46 491	34 212
TRÄNGREGEMENTET	71 187	44 580	25 240	12 982	8 792	3 363	58 205	35 788	21 877
FÖRSTA UBÅTSFLOTTILJEN	0	0	0	0	0	0		0	0
TREDJE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN	0	0	270	0	0	0		0	270
FJÄRDE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN	0	0	0	0	0	0		0	0
AMFIBIEREGEMENTET	76 529	72 428	29 148	3 392	3 214	1 155	73 137	69 214	27 993
MARINBASEN	2 280	0	0	720	0	0	1 560	0	0
SKARABORGS FLYGFLOTTILJ	20 558	15 382	7 255	4 653	1 890	1 534	15 905	13 492	5 721
BLEKINGE FLYGFLOTTILJ	20 525	19 580	15 236	5 515	5 094	0	15 010	14 486	15 236
NORRBOTTENS FLYGFLOTTILJ	25 852	16 752	9 528	4 988	1 180	1 890	20 864	15 572	7 638
HELIKOPTERFLOTTILJEN	10 019	3 014	5 516	2 770	498	810	7 249	2 516	4 706
FÖRSVARMAKTENS LOGISTIK	0	0	0		0	0		0	0
FM TELEKOMMUNIKATION OCH INFORMATIONSSYSTEM	0	0	0		0	0		0	0
MILITÄRHÖGSKOLAN KARLBERG	0	0	0		0	0		0	0
MILITÄRHÖGSKOLAN HALMSTAD	0	0	0		0	0		0	0
MARKSTRIDSSKOLAN	0	0	0		0	0		0	0
SJÖSTRIDSSKOLAN	53 906	46 421	38 013	11 277	8 327	7 370	42 629	38 094	30 643
LUFTSTRIDSSKOLAN	28 708	18 748	11 609	5 010	3 250	2 174	23 698	15 498	9 435
HEMVARNETS STRIDSSKOLA	0	0	0		0	0		0	0
FÖRSVARMAKTENS TEKNISKA SKOLA	20 406	9 750	8 617	1 454	642	2 710	18 952	9 108	5 907
TOTALFÖRSVARETS AM MUNITIONS- OCHMINRÖJNINGSCENTRUM	0	0	0		0	0		0	0
TOTALFÖRSVARETS SKYDDSCENTRUM	9 164	0	0	3 853	0	0	5 311	0	0
FM UNDERRÄTTELSE- OCH SÄKERHETSCENTRUM	0	0	0		0	0		0	0
FÖRSVARMAKTENS HR CENTRUM	305	0	0	183	0	0	122	0	0
FÖRSVARSMEDICINCENTRUM	14 571	14 558	6 435	4 333	4 460	1 454	10 238	10 098	4 981
Personal i insatser utomlands	0	0	0		0	0		0	0
Totalt antal tjänstgöringsdagar	1 125 472	790 534	492 391	161 675	105 788	55 727	963 797	684 746	436 664

Tabell 9 Antal tjänstgöringsdagar under militär grundutbildning per organisationsenhet

FÖRSVARSMAKTEN